

Torsdagen den 5 december

Kl. 12.00–15.26
16.00–16.04

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 14 och 15 november justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:147

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:147 Uppköp av utsläppskrediter
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 16 januari 2020.
Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid
på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 3 december 2019

Miljödepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:154

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:154 Biståndet till Afghanistan
av Ludvig Aspling (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 4 december 2019

Utrikesdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:164

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:164 Regeringens skattehöjningar
av Sofia Westergren (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2019

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:166

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:166 Åtgärder för en hållbar migrationspolitik
av Maria Malmer Stenergard (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 30 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 november 2019

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2019/20:167

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:167 Skattepolitiken och konkurrenskraften
av Boriana Åberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2019

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:168

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:168 Regeringens gröna skattehöjningar
av Helena Bouveng (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2019

Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Prot. 2019/20:45
5 december

Interpellation 2019/20:183

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:183 Bristande konkurrensneutralitet
av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2019

Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

§ 3 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU1

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop.
2019/20:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! ”Jag kan inte sluta prata om kommunala musikskolan. Att jag fick chansen att spela ett instrument, att samhället säger att kultur är bra. Att etablissemangen skickar den signalen, att musik är något man borde hålla på med. Det är ju en så bra idé.”

Den som säger så är Max Martin. I två decennier har han levererat hitlåtar som har nått globala framgångar. Det är en fantastisk prestation att göra det *en* gång, men att upprepa det gång på gång i två decennier är obegripligt skickligt. Nu sätter Max Martin upp en musikal om sitt livsverk i London, och den väntas naturligtvis bli en succé.

Det började i musikskolan eller kulturskolan för honom, men det handlar förstås också om det starka musikliv vi har i Sverige. Det är en ekologi där vi, eller snarare man, ger varandra styrka att växa. Jag ska inte ta på mig någon ära att växa inom musikekologi själv, men jag gläds åt att så många andra gör det. Så är det på många håll inom svenskt kulturliv. Vi har många skickliga kulturskapare i detta land, och det är något vi ska vara väldigt stolta över. Tillsammans hjälper de varandra att växa och ta plats, både i Sverige och globalt.

Fru talman! När man läser om Max Martin framstår det nästan som att någon kastat in en krok i hans liv, in i hans värld, att han har fastnat på den och att han sedan har dragits vidare till en annan värld som han inte kände till tidigare. Detta är en berättelse om Max Martin men också en berättelse om kulturskolan. Fast egentligen är det en berättelse om något mycket, mycket större.

Det är viktigt för oss alla att vi tidigt och återkommande i livet får möta många olika berättelser om hur det är att vara människa och om hur man kan leva sitt liv. Kulturen har förmågan att ge sådana berättelser till människor. Fler människor måste få känna hur det är att krokar kastas in i livet och att man då dras ur ett sammanhang som man är van vid och dras in i något annat som man inte visste fanns, där man får uppleva andra världar än den som är den naturliga för en själv just i den situation där man då befinner sig. Ju fler möjliga vägar och ju fler möjliga berättelser man får ta del av, desto större frihet har man att själv forma sitt liv senare.

Fru talman! Det är därför det är så bedrövligt att föräldrars bakgrund fortfarande är avgörande för hur många alternativa berättelser unga människor möter under uppväxten. Barns kulturvanor, precis som resultaten i skolan, följer i alldeles för hög grad föräldrarnas utbildningsnivå och socioekonomi. För en del är det nästan som att livet är en färdigskriven roman som det bara är att vända sida i och så vet man exakt vad som kommer att hända. Allt verkar vara bestämt på förhand, och det är bara att följa ett manus som någon annan har skrivit.

För andra är livet ett helt bibliotek där det finns massor av olika berättelser att välja mellan och hoppa fram och tillbaka mellan. Jag som liberal tycker att det är en huvuduppgift för skolan, för kulturen och för medierna att försöka nå människor som annars inte skulle upptäcka så många olika alternativ och möjliga vägar. Det är därför lässatsningar är så viktiga. Jag skulle vilja se en mer offensiv och strategisk nationell satsning på läsfrämjande. Det är därför vi måste ha mer kultur i skolan och utveckla Skapande skola. Det är därför biblioteken är så viktiga.

Biblioteken har en särskilt viktig roll i mitt liberala hjärta. Jag tänker på biblioteken som ett finmaskigt nät av mötesplatser för läsning, bildning, berättelser och fördjupade samtal. Jag tänker att uppsökande verksamhet och samarbete med andra mötesplatser skulle kunna ge fler möjlighet att stärka sin förmåga att fatta självständiga beslut om sitt eget liv men också om samhället. Därför är biblioteken en central och vital del av demokratin, men också i många människors strävan efter förståelse.

Fru talman! Liberalerna har ett budgetsamarbete med regeringen. Vi står bakom budgetpropositionen för 2020. Det är en bra satsning att vi nu återinför det statliga bidraget till kulturskolorna. Det måste gå att lösa de problem som finns i samband med Skolinspektionens beslut om Gislaveds kommun. Jag hoppas att man kan hitta fungerande lösningar också där, för kulturskolan måste få ta plats och växa.

Fri entré återinförs. Jag önskar att vi kunde få en bredare politisk överenskommelse om hur vi hanterar frågan om entréer. Det är inte alldeles utmärkt att byta system för avgifter hela tiden. Det skulle vara bra, inte minst för sektorn, om vi kunde nå en bred överenskommelse. Avgifterna ska inte skifta med politiska majoriteter.

Samtidigt ser jag att mycket mer behövs. Vi behöver fler satsningar i många delar av kulturlivet. Vi behöver mer än någonsin fundera över hur fler människor blir nyfikna, hur fler vill bilda sig och hur fler ger sig själva förmågan att fatta självständiga och välgrundade beslut. Det är därför kulturpolitiken är ett så centralt politiskt område. Kulturen behöver ta större plats i Sverige. Kulturpolitiken måste vara offensiv. Bildning och kreativitet är något vi behöver mer av i detta land.

Med detta sagt är det en budget som ger ökade möjligheter för människor att nås av de där krokarna, en budget som öppnar snarare än sluter, en budget som öppnar upp i stället för att rama in. Man kan grovt dela in kulturpolitiken i två huvudinriktningar ideologiskt. Den ena vill öppna upp, och den andra vill stänga in. Den ena vill ha läsfrämjande, och den andra vill stänga folk ute från biblioteken. Den ena vill ha nyfikenhet, och den andra vill ha slutenhet. Den ena vill ha bildning och kunskap, och den andra drar ned på folkbildning. Den ena gillar överraskningar, och den andra vill att var och en blir vid sin läst. Den ena vill att kulturen ska ge individer verktyg att finna sin identitet och utveckla sin potential, och den andra vill att kulturens kraft ska stärka den nationella identiteten.

På den ena kanten, ytterst, finns Sverigedemokraterna. Jag tycker att liberal kulturpolitik står för motsatsen. Jag vill använda kulturens kraft för att öka människors makt över sitt eget liv. Jag vill öka människors frihet, och jag ser att kulturen har en helt central del i att det ska bli så.

(Applåder)

Anf. 2 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi kan, som vi alla har gjort, notera att Liberalerna, precis som Christer Nylander mycket riktigt påpekade, befinner sig i ett budget-samarbete med regeringen. Därför är min raka fråga: Vad händer med Liberalernas förfäktande av att införa en satsning på särskilt stöd till museer? Nu går läns museerna landet över på knäna. Har man misslyckats i förhandlingarna med regeringen eller ändrat ståndpunkt kring om satsningen var en klok idé?

Anser man att regeringens politik på kulturområdet är så pass bra att man inte behöver väcka någon egen budgetmotion? Hur har man tagit ställning till något som man tidigare framhåvt som en av de viktigaste åtgärderna för svensk politik, nämligen att införa produktionsincitament för svensk filmindustri så att svensk film kan blomstra i landet? Det är en åtgärd som även regeringen har förfäktat att den vill införa. Men detta har ännu inte skett, inte ens i årets budget.

Liberalernas förhållande till regeringens filmpolitik har varit diametralt motsatt i många avseenden. De ståndpunkter som Liberalerna förfäktar för att stärka svensk film i stort – just kreativitet men också produktion av både internationell och nationell karaktär i hela Sverige – lyser med sin frånvaro i regeringens politik.

Min fråga är därför: Vad händer i förhandlingarna, och har Liberalerna lämnat walkover i dessa frågor i dag?

Anf. 3 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! För Liberalernas del ser vi fortfarande ett stort behov av att utveckla svenskt kulturliv. Vi ser ett stort behov av att stärka region-

erna, och vi ser ett stort behov av produktionsincitament och en stark filmproduktion i Sverige.

När man samarbetar får man göra upp med partierna. Man måste också väga saker mot varandra. Ibland behövs det en kraftig satsning på till exempel rättsväsendet, och då får andra saker stå tillbaka. Ibland behövs det, som i detta fall, ett återinförande av kulturskolestödet. Det är denna typ av prioriteringar som man gör i samarbete.

Men, fru talman, jag ska säga att när jag läser Sverigedemokraternas kulturmotion är jag mycket stolt över att mitt parti gjorde upp med regeringen.

Anf. 4 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Christer Nylander för klagörandet. Då tolkar jag det också som att man är stolt över att inte ha lyckats driva igenom de otroligt välbehövliga reformer som det svenska kulturlandskapet längtat efter, inte minst när det gäller kulturarvet och när det gäller läns museernas förhållanden. På läns museerna går man nu på knäna. Deras möjligheter till både bevarande och utveckling av verksamheten minskar utifrån att fri-entré-reformen förstärks och Stockholmsbornas och turisternas tillträde till museer ökar – grupper som redan besöker dessa museer – på landsbygdens bekostnad.

Är man då stolt över att svika Kultursverige utanför Stockholms tullar är jag stolt över att våra kulturpolitiska budgetmotioner står i kontrast till varandra.

Anf. 5 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Det är självklart så att när partier samarbetar har de fortfarande sina ingångsvärden i budgetdiskussionerna och gör upp utifrån det. Vi har fortfarande till stor del den inriktning som vi har haft tidigare, och vi har fått igenom en del saker som vi tycker är bra.

Jag är mycket glad över att inte Sverigedemokraternas budgetmotion går igenom, eftersom det skulle vara mycket konstigt om man redan från den 1 januari skulle avveckla till exempel allt filmstöd utan att det finns någonting annat på plats. Jag tycker att det skulle vara jättekonstigt om man skulle ta bort 700 miljoner kronor från folkbildningen. Sverige behöver mer bildning och mer kunskap.

Fru talman! Därför är jag glad över att mitt parti tog det ansvar som behövdes, kom överens om januariavtalet och genomför budgetsamarbete, inte minst för att Sverigedemokraternas inflytande över svensk kulturpolitik ska minimeras.

Anf. 6 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Att se Uppsala från toppen av domkyrkan en regnig förmiddag i september, att besöka stenhuggarnas Folkets hus i Söndrum i Halland eller att få se Dansinitiativets lokaler i Luleå är verkligen något alldeles speciellt. Det är alldeles speciellt att få se den stora röda teaterladan, Västanå teater, intill sjön Mellan-Fryken i Värmland, eller renoveringsplanerna för Rosengårdsbiblioteket i Malmö eller hur fint det har blivit på konst- och designmuseet Röhsska i Göteborg efter renoveringen eller hur hela Laxholmen i Norrköping har blivit ett museikluster. Det är

också alldeles speciellt att se äldre biblioteksbesökare i Kista i Stockholm undervisas i digitalisering av nyanlända.

Fru talman! Detta är ett ytterst litet axplock av all meningsfullhet, historia och bildning, möten och kultur som går att finna i vårt land och som jag det senaste halvåret har fått möjlighet att ta del av.

Men när medie- och kulturpolitiken återges i samhällsdebatten i dag har det främst kommit att handla om huruvida icke-medborgare ska få låna böcker på bibliotek, att kommuner inte längre ska få köpa in samtidskonst eller att public service saknar trovärdighet.

Hos en bred allmänhet väcker detta oförståelse och en viss form av oro. Stegvis presenteras förslag vars innebörd skakar grundvalarna i den liberala demokratin så som vi är vana vid den.

Självklart är det välkommet med en politisk debatt och nya förslag som stärker kulturpolitiken. Men aktiv misstro mot medier, begränsning av lån av litteratur och inskränkning av konstmotiv handlar faktiskt om någonting helt annat. Det handlar om ett samhällsbygge långt bortom det frihetliga.

Fru talman! Det går att utforma samhällen där det fria ordet begränsas, där konsten inskränks och där utlåningslitteratur enbart ska vara på ett visst språk. Det finns tyvärr alldeles för många samhällen i den här världen som ser ut på det sättet.

Den svenska arbetarrörelsen bröt upp från denna typ av idéer ganska tidigt. Man inspirerades av de liberala demokratiska värdena och den praktiska politiska filosofin. Den främste anhängaren av teorierna var Ernst Wigforss som sammanfattade det på följande sätt:

Det går inte att ta fram ritningar över det perfekta samhället och tro att det ska kunna genomföras utan tvång eller på bekostnad av grupper i samhället. I stället får man ta sin utgångspunkt där man befinner sig och bedriva reformarbete konkret för att åstadkomma stegvisa förändringar.

Fru talman! Sällan är det så tydligt vilket väsensskilt och annorlunda parti Sverigedemokraterna är som när de talar om sin kulturpolitik. Jag är av den bestämda uppfattningen att de har målat upp sitt framtidssamhälle. De reformer som presenteras visar att de är beredda att genomföra dem på bekostnad av grupper i samhället och kulturlivets oberoende.

Det är därför ytterst välkommet att kulturministern har tagit initiativ till att utreda principen om armlängds avstånd, detta särskilt mot bakgrund av Sverigedemokraternas 220-punktsprogram i Sölvesborg som bland annat innebär ett inköpsstopp för utmanande samtidskonst.

Hur Sverigedemokraterna ser på principen om armlängds avstånd, som innebär att politiker inte ska lägga sig i hur ett konstverk utformas, även om det är beställt av det offentliga och finansierat med skattepengar, hade varit intressant att höra i debatten.

Fru talman! Medan den nationalistiska kulturpolitiken bygger på att exkludera människor handlar socialdemokratins om att frigöra människor. Den fullständiga demokratiseringen av samhället har nämligen inte skett förrän varje samhällsmedborgare har makten över sitt eget liv och sina egna drömmar.

Kultur för oss socialdemokrater är egentligen allt som konstruerat eller kultiverat människan. Man brukar säga att motsatsen till kulturen är naturen. Det handlar om de värden och normer som genomsyrar det mänskliga samhället och som därigenom utgör dess fundament – om strukturerna kring hur ett samhälle ska vara uppbyggt, vilka underordningar och över-

ordningar som ska tillåtas finnas och hur vi förhåller oss till dessa i egen-
skap av samhällsmedborgare.

I och med att kulturen är bärare av strukturer kring hur ett samhälle är
organiserat är den per automatik också ett maktinstrument.

I den värsta av världar används kulturen för att radera kulturarv och
historia och för att begränsa och censurera berättelser och konstnärliga ut-
tryck. Men i den bästa av världar kan den stärka människans förmåga att
ta makt över sitt eget liv.

För oss socialdemokrater har kulturen historiskt handlat om, och gör
det än i dag, folkets bildning – kunskaper och färdigheter, viljestyrka och
behärskningskonst, detta oavsett vilken samhällsklass man tillhör eller vil-
ket levnadskall man har. Det handlar om makten att kunna analysera sam-
hället och påtala och förändra de samhällsbrister som man har i sin vardag
och i den verklighet som man ser.

Särskilt angelägna är därför de insatser som vi i denna budget riktar till
barn och unga. Ska vi verkligen lyckas med kulturpolitiken måste vi nå ut
till alla våra barn och unga. Vi kommer aldrig att åstadkomma detta om
inte estetiken, konsten och kulturen blir en del av den obligatoriska grund-
undervisningen i skolan. Vi föreslog ett återinförande av estetiska ämnen
i gymnasieskolan senast våren 2018, men tyvärr fanns inte det breda stödet
här i Sveriges riksdag.

Vi har även tittat på hur kommunernas kulturfinansiering riktad till
barn och unga ser ut. Enligt riksdagens utredningstjänst är det de kommu-
ner som styrs av en borgerlig majoritet som uppvisar minst ekonomisk
satsning på kulturverksamheter riktade till barn och unga. Särskilt angelä-
get just nu är de kommunala nedskärningarna som görs på kulturskole-
verksamheterna.

Genom denna budget har vi därför prioriterat statens stöd till kultur-
skolorna, det så kallade utvecklingsbidraget om 100 miljoner kronor. Jag
noterar att Moderaterna har ändrat uppfattning i frågan och nu stöder ut-
vecklingsbidraget. Det är ett mycket välkommet initiativ.

Vi förlänger och förstärker också satsningen på hågkomstresor till För-
intelsens minnesplatser med 6 miljoner kronor årligen, så att unga via sko-
lan rustas med historiska kunskaper om rasismens förödande konsekven-
ser.

Vi tillför även 25 miljoner till satsningen Stärkta bibliotek för att nå
unga i socioekonomiskt svaga områden. På Regeringskansliet bereds nu
både Läsdelegationens slutsatser och biblioteksstrategin, och i veckan till-
sattes dessutom en utredning för att se över förutsättningarna för och infö-
randet av kvalitetskrav på skolbibliotek.

Andra viktiga satsningar i syfte att göra den offentliga kulturen mer
tillgänglig är återinförandet av den fria entrén på statliga museer, 11 mil-
joner för att ytterligare kompensera för renoveringen på Nationalmuseum,
kunskapshöjande insatser avseende svensk demokratis 100-årsjubileum
samt en satsning om 20 miljoner till idrottsrörelsen för att i samarbete med
pensionärsorganisationer utveckla idrotten för äldre.

Jag vill avsluta med att betona mediebranschens utmaningar i takt med
globaliseringen, digitaliseringen och teknikutvecklingen.

Det har i Sveriges riksdag fattats beslut om ett nytt avgiftssystem och
sändningstillstånd för public service. Den kommersiella mediebranschen
har allt färre annonsintäkter som finansierar högkvalitativ journalistik,

vilket gör att vi har infört ett medie-, press- och vita-fläckar-stöd. I denna budget går vi vidare med medelstilletdelningen till public service denna tillståndsperiod och höjer mediestödet till lokal journalistik och nyhetsförmedling i hela landet med 140 miljoner kronor. Vi kommer förstås att även fortsättningsvis följa upp den snabba utvecklingen i branschen.

Med detta sagt yrkar jag bifall till regeringens proposition och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 7 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Mycket ska man höra innan öronen trillar av, som man brukar säga, och jag hörde Lawen Redar tala om hot mot kulturlivets oberoende, om att utlåningslitteratur bara skulle erbjudas på vissa språk etcetera. Min första raka fråga är: Var någonstans i Sverige har kulturlivets oberoende hotats? I vilka kommuner har armlängds avstånd inte förstärkts efter att nya styren har tillsatts efter valet?

Oberoendet är naturligtvis vitalt, och jag håller med Lawen Redar om att det är fundamentalt att regeringen vill tillsätta en utredning kring armlängds avstånd för att stärka oberoendet. Vad vi har sett exempel på de senaste åren började nämligen inte minst när det uppmärksammades stort att man från ett miljöpartistiskt styrt departement ville påverka redaktionellt urval i public service. Det har inget annat svenskt parti gjort hittills. Det är alltså aktuellt.

Det har också fortsatt med att man, genom utnämningssmakt och i förhållande till den museipolitik som har sjuösatts, har minskat – menar jag – det vetenskapliga oberoendet och den evidensbaserade forskningen till förmån för mer politiserade former av både uppdrag och utställningar. Detta är bara några exempel på hur oberoendet har minskat och hur detta har speglats i den mediala debatten de senaste åren. Det har uppmärksamats av många debattörer, av många partier och av många i folklivet i stort.

Att man vill bidra till folkets bildning verkar inte belönas av väljarkåren och inte heller i det faktiska utfallet av den kulturpolitik som regeringen har drivit.

Anf. 8 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

När ett visst parti börjar instrumentalisera kulturpolitiken kan det reflexmässiga gensvaret vara att man minst lika mycket går in i instrumentaliseringen. Jag menar att det är en mycket farlig väg. Det är inte så kulturpolitikens ambitioner och mål ska se ut. Det handlar i stället om yttrandefriheten, och det innebär att man måste acceptera åsikter som man inte nödvändigtvis tycker om – med dess yttersta begränsning, vilket är hets mot folkgrupp.

Men är det inte så att Aron Emilssons partikamrater i Sölvesborg har ett 220-punktsprogram för vad de vill åstadkomma där? Och är det inte så att punkt 200 handlar om att man ska genomföra ett inköpsstopp för samtidskonst?

Anf. 9 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är glad om vi är överens om att det är yttrandefriheten som ska vara grunden för och prägla mycket av kulturlivets oberoende. Det är också viktigt att den fria konsten just står fri från politiska pekpinor och återrapporteringsformulär som är alltför stelbenta och är så i dag, under nuvarande regering och riksdagsmajoritet.

Det är intressant att Lawen Redar nämner Sölvesborg, för det har klargjorts vid ett flertal tillfällen – inte minst i en artikel av undertecknad och av Louise Erixon, som är kommunstyrelsens ordförande i Sölvesborg – att man faktiskt har frångått den direkta politiska styrningen i det program som var politiskt tillsatt av det tidigare socialdemokratiskt ledda styret i Sölvesborg. Nu förstärker man avståndet och vill snarare göra det genom att förstärka medborgardialogen och den folkliga förankringen samt genom att ha ett längre avstånd till vad den fria konsten vill uttrycka.

Anf. 10 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Det jag noterar är att kulturchefen i Sölvesborg har lämnat sitt uppdrag och att biblioteksforeningen har varit aktiv i debatten om att icke-medborgare inte får låna litteratur. Det är åtminstone ett förslag som har varit uppe när Sverigedemokraterna har svarat på frågan hur man vill hantera utlåning på bibliotek. Det vi också kan se är att detta framgår tydligt av det 220-punktsprogram man har i Sölvesborg kring hur man vill hantera kulturlivet. Man är inne och naggat på ett område som är ytterst känsligt.

Jag välkomnar det initiativ kulturministern har tagit. Man har ålagt Myndigheten för kulturanalys att titta vidare på principen om armlängds avstånd, och det ska bli mycket intressant att se resultatet av den utredningen.

(Applåder)

Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Utan kulturarbetare och kreatörer stannar Kultursverige. Jag har flera gånger tidigare här i kammaren lyft frågan om kulturarbetares villkor och socialförsäkringssystemet.

Konstnärernas Riksorganisation, KRO, gjorde en utredning som visade att medellönen är ungefär 13 000 i månaden och att många kulturarbetare till exempel avstår från att skaffa barn därför att de har alldeles för låg föräldrapenning för att det ska gå att överleva på den. Det är också oroande att arbetsstipendier som är kortare än två år – tror jag att det är – inte är pensionsgrundande.

Min fråga till Lawen Redar är, fru talman: När får vi se förslag från regeringen som inkluderar även den här delen av näringslivet?

Anf. 12 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att vi lyfter fram kulturskaparnas villkor. Det gjordes ju i den utredning från den förra mandatperioden som lade fram ganska många förslag om vad som ska till för att förutsättningarna ska kunna förbättras. Ett exempel är den fruktansvärda situation som Konstnärsnämnden lyfter fram, nämligen att etablerade konstnärer i Sverige tycks ha en medelinkomst på 13 000 i månaden. I takt

med att hyrorna och kostnaderna höjs i samhället är det oerhört svårt att arbeta som konstnär i Sverige.

Om vi börjar med utredningen ser jag goda förutsättningar för att vi ska kunna komma vidare med dess förslag, eftersom den finns med i januariöverenskommelsen. Om det inte har funnits med i den här budgeten tror jag ändå att det finns goda förutsättningar att komma vidare; det är en av de punkter som finns. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet delar uppfattningen att detta är mycket angeläget.

Sedan är det också viktigt att se över även den privata sektorns förutsättningar. Det handlar ju om förutsättningarna för *alla* kulturskapare och om den fria företagsamheten, som är viktig här. För en vecka sedan träffade jag faktiskt många konstnärer som påpekade att det finns avdragsförutsättningar som kanske kan underlätta inte minst för konstnärer. Om stora företag fick göra avdrag för inköp av konst skulle det kunna vara ett incitament som hjälper konstnärer att få sina verk sålda.

Detta är frågor som vi kommer att behöva aktivt titta vidare på, och det är förslag jag är väldigt öppen för att diskutera vidare – bland annat med Lotta Finstorp.

Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Det ser vi fram emot, och det gör även kulturarbetarkollektivet.

Helt kort: Sverige saknar produktionsrabatter för filmproduktion. Därför har storproduktioner som *Game of Thrones*, *Mission Impossible* och *Midsommar* spelats in på andra ställen än i Sverige. Jag tycker att vi tidigare här i kammaren, när jag har interPELLERAT i frågan, har fått ett halvt löfte från kulturministern om att detta skulle finnas med i den här budgeten. Nu finns det inte med, och Filmsverige står liksom och stampar och undrar när det kommer. Vi tappar nämligen intäkter; filmturism är också en mycket god inkomstkälla för ett land.

Min fråga är: När får vi förslag på produktionsincitament för film?

Anf. 14 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag håller fullständigt med om vilket starkt filmhistoriskt arv vi har i Sverige och om att vi måste jobba vidare för denna branschs förutsättningar här hemma.

Vi ser att man i många länder i Europa har infört detta produktionsincitament. Vad vi också kan se är att EU-länderna vid införandet börjar tävla med varandra. Om något land sänker skattetrycket för produktion av film kommer något annat land att gå längre för att skapa sig underlättande konkurrensförutsättningar. Jag menar att detta inte är ett positivt sätt att jobba för att stärka en bransch. Vi ska inte konkurrera med skattelättnader.

Tillväxtverket tog fram denna rapport på initiativ av nuvarande landsbygdsministern, som då var ordförande i näringsutskottet. Vi kan se att detta är någonting som hela branschen ställer sig bakom, så vår ambition är att arbeta vidare med det. Men i denna budget är frågan inte med.

Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Utgiftsområde 17 visar på den stora bredd som ingår i kultur, bildning och idrott. Moderaternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället

fram ett särskilt yttrande för hela utgiftsområdet och dessutom ett särskilt yttrande för den del som avser public service.

Tänk er ett samhälle utan alla de olika områden som innefattas av utgiftsområdet! Går det ens att föreställa sig en tillvaro utan musik, teater, konst, fria medier, bibliotek, idrott och trossamfund?

Fru talman! Det är helt enkelt omöjligt att föreställa sig! Tillvaron vore synnerligen torftig utan det tvärssektoriella kitt som fogar oss samman mellan politikområden som vård, skola och omsorg. Vårt område skapar relationer. Det berör och engagerar.

Kulturen följer oss genom livet och finns i olika skepnader och på olika ställen, inte sällan beroende på var i livet vi befinner oss. I Kulturanalys rapport 2019 står följande:

”Variationerna mellan olika gruppers kulturvanor följer utöver det geografiska mönstret även ett socioekonomiskt mönster. Eftersom skillnaderna i kulturvanor mellan olika grupper av befolkningen och olika delar av landet består drar Kulturanalys slutsatsen att kulturpolitiken inte har varit framgångsrik i strävan mot deltagandemålet.”

Detta måste vi förstås ändra på.

Kulturvanor och konsumtion av kultur hänger ihop och är inte isolerade från statens ekonomi eller från den enskildes. Viss konsumtion av kultur finansieras delvis av staten men också med den egna plånboken. Här kan man se en koppling: När skatten sänks får människor mer pengar i plånboken, och då kan de ta del av kultur mer.

Fru talman! Moderaterna lovar inte allt till alla. Vår prioritering är att tillgängliggöra kultur för främst barn och unga, inte minst i utsatta miljöer. Kulturanalys rapport 2019 bekräftar att offentligt finansierad kultur tillkommer grupper där föräldrarna har hög utbildning och höga inkomster. Därför vill vi moderater föra över resurser från kultur som i första hand konsumeras av vuxna till satsningar på barn och unga, inte minst i utsatta miljöer.

Vi tar det första steget i vår budget för 2020. Vår budget innehåller en kraftig satsning på ett kulturpaket för barn och unga. Jag är mycket stolt över att vi tar detta steg.

Mot vår budget står en Stockholmsstyrd budget som gynnar framför allt vuxna stockholmare och besökare som får gratis entré på statliga museer, samtidigt som museer i landsorten har stora ekonomiska svårigheter. Fri entré till statliga museer är ett dyrt förslag som förstärker de ojämlika villkoren för kulturkonsumtion i hela landet. Det är inte rimligt att landsbygdens skattebetalare ska stå för notan.

Fru talman! Moderaterna avvisar således regeringens förslag om fri entré till statliga museer till förmån för kultur riktad mot i första hand barn och unga. Naturligtvis ska barn och unga gå in gratis på statliga museer upp till 19 års ålder.

Vi konstaterar att folkbildningen under de senaste åren fått betydande ekonomiska förstärkningar som en följd av det tidigare stora flyktningmottagandet. Nu föreslår vi en viss justering av denna del och vill frigöra dessa resurser så att de i stället kan gå till barn och unga.

Det blir en stor satsning på idrotten, där vi har 200 miljoner i vår budget. Utöver detta förstärker vi anslaget till friluftorganisationer, också med fokus på barn och unga.

Friluftsliv och fysisk aktivitet främjar folkhälsan i alla åldrar. Vår allemansrätt är unik. Att vara ute i naturen har en positiv effekt på individens hälsa både fysiskt och psykiskt. Friluftslivet har en stor potential att stimulera till rörelseglädje och social inkludering för gamla och unga och för människor med olika förutsättningar och etnisk bakgrund. Att uppleva naturen tillsammans bygger förstås också ovärderliga broar mellan oss.

Vidare innehåller vårt kulturpaket en satsning på Skapande skola, som når alla barn i grundskolan. I grundskolan befinner sig varje barn dagligen, och då når detta också alla barn. Där har kulturarbetare bra möjligheter att pedagogiskt sprida kreativ kunskap till barn och ungdomar i alla åldrar.

Tidigare utvärderingar av Skapande skola har visat att en stor majoritet av kommunerna regelbundet har använt sig av reformen med gott resultat.

Fru talman! Vi fortsätter dessutom vår förstärkning av bibliotekens arbete för i första hand barns och ungdomars integration. Läsning är makt. Bildning är oerhört viktigt för ett barns språkliga och intellektuella utveckling. En god läsförmåga är nyckeln till en framgångsrik skolgång och skapar möjligheter för resten av livet.

Språkinläring handlar även om alla barns och ungas rätt till kunskap. Därför prioriterar vi arbetet med att stärka de kommunala bibliotekens arbete gentemot skolorna. Tillsammans kan de bygga broar med fokus på barns och ungas integration.

Häromdagen kom en oroande rapport från Världshälsoorganisationen som visar att barn och unga rör sig för lite. Faktum är att Sverige är sämst i Norden. Den statistik som Världshälsoorganisationen lyfter fram visar att 82 procent av pojkarna och 87 procent av flickorna rör sig för lite. Det är mycket oroande siffror, och vår satsning på idrott går hand i hand med vad denna rapport visar. Vi måste verkligen ta ett riktigt rejält tag för att få fler barn och ungdomar att röra på sig.

Jag hade kunnat berätta mycket mer. Jag är väldigt stolt över vår budget, men jag stannar här.

Jag har tagit upp frågan om kulturarbetarnas villkor, och jag kommer att göra det fler gånger i denna kammare. Utan kulturarbetarna har vi inte en högkvalitativ kultur i Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde John Weinerhall, Viktor Wärnick och Ann-Britt Åsebol (alla M).

Anf. 16 ARON EMILSSON (SD):

Fru talman! Den politiska kartan ritas om. Gamla allianser faller och nya formas.

I kulturpolitiken är det uppenbart att två partier som tidigare haft egna visioner för det kulturpolitiska utgiftsområdet har förpassat den formen av kulturpolitiskt engagemang till historien i och med de nya budgetsamarbetsformerna. Till det har ett annat parti funnit inspiration i den kulturpolitiska utvecklingen och för första gången på länge format ett eget anslagsfördelningsförslag på kulturområdet.

Med dessa förändringar ser vi en vitalisering av kulturdebatten där fler kulturpolitiska idéer debatteras – en friare debatt om vad kultur är, om statens roll inom kulturen och om kulturpolitikens syften. Det är en debatt som vi uppskattar.

För Sverigedemokraterna har kulturen en central plats i livet, politiken och samhällsbygget. Kulturen ska vara livskraftig och till för alla. Ledord i vår politik på detta område är tillgänglighet och folkhälsa. Vi ser kultur som en viktig beståndsdel genom livets alla skeden, från vaggan till gravsten.

Vi eftersträvar en bred och livskraftig svensk kulturpolitik, där barns, äldres och funktionsnedsattas rätt till kultur särskilt beaktas. Vidare anser vi det viktigt att kulturen kommer nära medborgarna, och vi stöder därför insatser som syftar till att fördela kulturen något mindre centraliserat och något mer regionalt och lokalt.

För oss är det självklart att vi i Sverige har ett unikt och värdefullt kulturellt arv som är värt att bevara och belysa. För att uppnå detta har vi fördelat satsningarna inom utgiftsområdet mellan insatser för att bevara och levandegöra det svenska kulturarvet och insatser som syftar till att tillgängliggöra kulturen för barn och unga, för äldre och för personer med funktionsnedsättningar. Därutöver tillförs friluftslivet ordentliga anslagshöjningar, och inom idrotten omfördelas medel för att permanenta elitsatsningen och för särskilda satsningar på idrott för äldre. Samtidigt återför vi i år tidigare neddragningar.

Vi minskar anslag som är riktade till särskilda integrationsåtgärder, för även om delar av kulturpolitiken kan ha en integrationsfrämjande verkan bör integrationsåtgärder i sig inte vara ett huvudsakligt syfte för kulturpolitiken. Idrotten och folkbildningen fyller sitt existensberättigande genom egenvärdet av dessa verksamheter, och det blir märkligt med exempelvis folkbildningsintegrationsåtgärder framför folkbildningsåtgärder.

Vi drar även in bidrag som riktar sig till etniska föreningar, föreningar som baserar sig enbart på kön eller andra verksamheter som baserar sig på för oss ovidkommande yttre kriterier. Verksamheter i föreningsliv som vill erhålla offentligt stöd bör vara öppna för samtliga medborgare i landet. För oss är det främmande att det offentliga, som bör vara öppet, aktivt främjar verksamheter som inte välkomnar samtliga medborgare att delta i sina verksamheter. För Sverigedemokraterna har kulturen en central plats i livet, politiken och samhällsbygget.

Trots en vitaliserad kulturdebatt är det enbart vi som lägger fram en mer övergripande idé om nya kulturpolitiska mål, det vill säga en övergripande vision för kulturpolitiken. Vi vill med våra kulturpolitiska mål tydliggöra att staten har ett ansvar för att skapa goda grundvillkor för kulturen. Kulturpolitik är mer än anslagsprioriteringar. Vi står som enda parti med ett alternativ till huvudsaklig kulturpolitisk inriktning i svensk debatt.

Samtidskonsten bör i något högre utsträckning stimuleras att stå på egna ben. Vi är övertygade om att svenska kulturskapare är en kompetent och resursstark grupp som är fullt kapabel att vara både delaktig i och mottagare av fler alternativa försörjningsformer. Det finns utöver det en allmän hållning från vår sida att samtidskulturen i så hög grad som möjligt ska vara fri. Vi är övertygade om att man inte bör vara beroende av politiska pekpinor och formulär utan i högre utsträckning våga uttrycka sig fritt.

En av våra största prioriteringar inom kulturområdet är vår kulturarvsmiljard, en satsning som sträcker sig över flera anslag med inriktning på kulturarvet. Inom kulturarvsmiljarden ryms en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen med 440 miljoner kronor. Vi har under många år

förordad en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen. Behoven på området är stora men också utvecklingsmöjligheterna. Det är glädjande att fler nu följer oss, om än avsevärt mindre ambitiöst och utan hänsyn till alla behov på området.

Kulturavssatsningen innehåller också en förstärkning av museer i hela landet. För vår satsning på öppna museer avsätter vi 150 miljoner kronor i en fond som museer i hela landet kan äska medel ur.

Under hösten har det rapporterats om att läns museernas ekonomiska situation blir alltmer ansträngd. En tredjedel av landets läns museer kommer att behöva dra ned på verksamhet och personal för att klara sig. Förra veckan meddelades att Gotlands museum fått stänga sitt konstmuseum på obestämd tid eftersom de inte har råd att underhålla fastigheten.

Regeringen visar i år, med 90 miljoner ytterligare till fri entré på vissa storstadsmuseer, att man än en gång glömmer landsbygden i museipolitiken. I stället för att främja en hållbar museipolitik i hela landet fokuserar man på att lägga ytterligare resurser på storstadsmuseerna, museer som utan problem kan upprätthålla höga besökssiffror även med en inträdesavgift.

Regeringen bör omprioritera inom museipolitiken och söka använda medel för att bygga långsiktig museiverksamhet i stället för att hjälpa storstadsbor och turister till gratis museibesök på bekostnad av resten av nationen.

Våra nordiska grannländer har i flera avseenden gjort flera framsteg vad gäller digitaliseringen av bibliotekstjänster och visat på flera möjligheter för att utveckla biblioteken. Det är en utveckling som Sverige bör inspireras av, för ökad nordisk likvärdighet och samordningsmöjligheter bör vara en uttalad ambition för Sverige. Under en tioårsperiod bör vi digitalisera merparten av vad som har getts ut i landet. I år anslår vi närmare 100 miljoner för att påbörja detta projekt, bland annat genom en permanent statlig finansiering av Litteraturbanken men också digitaliseringsstrategin i stort.

Vi är medvetna om att vår kulturpolitik provocerat många av de andra partierna de senaste åren. Vårt inträde har inneburit ett slut på en del av den konsensus som rått inom kulturpolitiken. Vårt avtryck blir allt tydligare. Andra partier har i större utsträckning börjat diskutera kulturarvets former, svensk kultur, public service och gestaltningen i den offentliga miljön.

Från att partiledare för Sveriges största partier inte ens förstått att vi i Sverige har en egen särpräglad kultur börjar vi nu tillsammans aktivt diskutera och främja den svenska kulturen.

Genom att vara det enda parti som på allvar har ett alternativ till regeringens kulturpolitik, vill jag påstå, har vi iklätt oss ledartröjan i den kulturpolitiska debatten i Sverige. Debatten om den svenska kulturen är nu mer livskraftig än på många år. Och jag är glad över det, därför att det vitaliserar frågor som berör människor på djupet, frågor om sammanhållning, identitet, avtryck och kreativitet.

På många områden ser jag många möjligheter att samlas kring gemensamma initiativ. Vid en jämförelse av budgetmotionerna noterar jag att det konservativa blocket – Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna – i år samlats kring förstärkningar till Skapande skola, där vi menar att regeringen inte gör tillräckligt.

Jag noterar också med glädje den satsning som Moderaterna vill göra på svenskt friluftsliv. Tidigare har vi varit det enda oppositionsparti som drivit kraftiga anslagshöjningar för att främja folkhälsa och rörelse hos barn och unga. Det är en välkommen utveckling.

Jag vill också understryka de särskilda yttranden som Sverigedemokraterna har i betänkandet om att på sikt se över medelstilldelning och uppdrag för det så aktuella public service. Där ser vi att det finns ett behov av att kunna göra mer för mindre, särskilt efter kulturutskottets besök i Danmark nyligen.

Anf. 17 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Jag läser Sverigedemokraternas budgetförslag och har några kompletterande frågor om förslagen där.

Sverigedemokraterna drar ned 30 miljoner kronor på litteraturstödet. Litterära evenemang ska bli färre, internationella utbyten ska minska och efterhandsstödet ska dras ned. Detta ska ske i en tid när folk borde läsa mer men läser mindre. Vi borde satsa mer på läsfrämjandet. Detta sker i en tid då förlagen har det ganska tufft. Varför föreslår Sverigedemokraterna då att vi ska dra ned 30 miljoner på litteraturen?

Filmen får i Sverigedemokraternas budgetförslag en neddragning med drygt 97 miljoner. Man säger att man i stället vill ha ett filmavtal. Det kommer ju inte att finnas på plats den 1 januari, men i er budgetmotion föreslår ni en neddragning med nästan 100 miljoner på svensk film. Jag tror att Sverige behöver svensk film, och jag tror att svensk film behöver det stöd som finns. Hur skulle det fungera om Sverigedemokraternas budgetförslag skulle gå igenom utan att vi har ett filmavtal? Och det lär vi inte ha den 1 januari. Vad skulle det då innebära för svensk film?

Sverigedemokraterna föreslår att 20 miljoner kronor ska dras ned på samlingslokaler runt om i Sverige. Var tycker Sverigedemokraterna att det finns för många mötesplatser?

Sverigedemokraterna föreslår att drygt 770 miljoner ska dras ned på folkbildningen. Är det Sverigedemokraternas bedömning att bildningsnivån i Sverige är alldeles för hög och att man därför bör dra ned kraftigt på folkbildningen?

Anf. 18 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack, Christer Nylander, för frågorna!

Totalt sett stärker vi för egen del årets budget på kulturutskottets beredningsområde i förhållande till förra året. Av 50 anslagsposter förstärker vi på 24 områden i förhållande till regeringens förslag. Vi lägger oss på en högre ambitionsnivå än regeringen, och det gäller brett på beredningsrådet, såväl de samtida kulturutbudet och kulturupplevelserna som kulturarvet. I 15 fall ligger vi på samma nivå som regeringen, och i 18 fall minskar vi utgifterna.

Sist men inte minst vill jag för att bredda perspektivet påminna Christer Nylander om vår kulturarvsmiljard. Det är ett helt nytt anslag uppdelat i ett antal olika anslag för behovsprövade insatser för en nationell kulturarvsfond, öppna museer – Liberalerna har tidigare följt med i den riktningen men har nu slopat det förslaget – skapande äldreomsorg, inrättande av och möjligheter till fler kulturresevägar i landet, stimulansbidrag till kulturmiljö och kompetens i landets kommuner, stimulansbidrag till kultur i vår-

den, där fler professionella kulturskapare och konstutövare kan få fler försörjningsmöjligheter och ben att stå på, kulturlotsar och en bibliotekssatsning på närmare 100 miljoner.

Jag noterar samtidigt att regeringen satsar 25 miljoner för att biblioteken ska nå ungdomar i socioekonomiskt svaga miljöer. Detta görs dock på bekostnad av andra läsfrämjande insatser.

Vad gäller bidraget till litteratur- och kulturtidskrifter och tidskriftsstödet stämmer det att vi gör en neddragning där, men det är inte så allvarligt som debatten låter påskina.

Som vi ser det bör resurserna i svensk kulturpolitik omfördelas till mer behovsprövade områden.

Anf. 19 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Det är sant att det finns satsningar i Sverigedemokraternas motion: 300 miljoner till kulturlotsar som ska undervisa i svenskt kulturarv och närmare en halv miljard extra till det kyrkopolitiska arvet.

Men faktum kvarstår att om Sverigedemokraternas budget skulle röstas igenom i kammaren, vilket den inte kommer att göra, skulle svensk film förlora 97 miljoner kronor från den 1 januari, eftersom det inte finns något annat filmavtal eller annan finansiering på plats.

Sverigedemokraterna skulle dra ned 30 miljoner på litteraturstödet. Det skulle bli färre litterära evenemang, mindre litterärt utbyte och mindre efterhandsstöd till förlagen.

De skulle dra ned 20 miljoner på samlingslokaler, så Sverige skulle få färre mötesplatser.

De skulle också dra ned 770 miljoner på folkbildningen, plus ytterligare ett par hundra miljoner på möjligheten för nyanlända att lära sig svenska. Sverigedemokraterna tycker tydligen att det är besvärande att nyanlända lär sig svenska.

Men var finns konsekvenstänkandet i dessa stora nedskärningar?

Anf. 20 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! I debatten låter det ibland som att Liberalerna jämte övriga partier som ingår i regeringssamarbetet och regeringen inte har förstått de behovsprövade insatser som Kultursverige skriker efter. Det gäller inte minst den nödvändiga uppräknings av den kyrkoantikvariska ersättningen, som också har utvecklingsmöjligheter i sig.

Det gäller även kulturlotsfunktionen, som faktiskt var en av de största moderna kulturpolitiska reformerna som Sverigedemokraterna lanserade för några år sedan. Det handlar inte alls om att bara undervisa i svenskt kulturarv, utan det är en funktion som ska integrera kulturen i vård, äldreomsorg, skola, samhällsmiljö och samhällsbyggnad. Det är en kommunal funktion som på allvar kan vitalisera svenskt kulturliv och öppna nya dörrar för dem som i dag står långt från kulturlivet och kulturarvet. Liberalerna som bildningsparti borde bejaka denna pedagogiska satsning.

Anf. 21 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Låt mig fortsätta på samma tema: Det är en fullständig nedskärningsbudget som Sverigedemokraterna presenterar i relation till regeringens budget. Vi ser en anslagsminskning om 113 335 000 kronor.

Jag ska belysa några av dessa potter. De statliga museerna får 94 miljoner mindre, filmstödet 97 miljoner mindre, Statens konstråd 20 miljoner mindre och bild- och formområdet 12 miljoner mindre. Vidare är det minus 93 miljoner till ersättningar och bidrag till konstnärerna, vilket jag tidigare debatterat med Lotta Finstorp om. För scenkonstinstitutionerna är det minus 14 miljoner, teater-, dans- och musikändamål minus 25 miljoner, bidrag till litteratur- och kulturtidskrifter minus 30 miljoner, folkbildningen minus 700 miljoner och så vidare.

Detta är vad Sverigedemokraternas representant kallar en investering och en annorlunda kulturpolitik. Men jag kallar det som sagt en fullständig nedskärningsbudget. Är det så man ska tolka det?

Anf. 22 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar att väljarna tolkar Sverigedemokraternas budget som en strategisk, välkommen och behövd satsning för svenskt kulturliv.

Jag ser vilka röda siffror regeringen har i förhållande till Sverigedemokraternas satsningar. Några av de viktigaste myndigheterna och kulturinstitutionerna, som under det senaste året skrikit efter medel, möts varken av uppräknings eller av ambitionshöjning från regeringen.

Det handlar om Riksantikvarieämbetet, den kyrkoantikvariska ersättningen och bidrag till den nationella kulturmiljövården. Det handlar om centrala museer och stiftelser samt bidrag till vissa museer och museer över hela Sverige. Det handlar om särskilda insatser inom friluftsliv och idrott. Det handlar om Statens kulturråd, forsknings- och utvecklingsinsatser, stöd till icke-statliga kulturlokaler över hela landet för anpassning till funktionsnedsatta med mera.

Inte minst handlar det om Skapande skola, som skulle ge många professionella kulturskapare och amatörer fler ben att stå på. Men här säger regeringen och Lawen Redars parti nej till Sverigedemokraternas satsningar.

Bilden är alltså bredare och mer färggrann än vad Lawen Redar försöker påskina.

Det finns mindre omprioriteringar i vår budget i de anslag som Lawen Redar pekar på. Jag är inte orolig för att det stör verksamheten i stort, utan här finns potential genom effektiv styrning.

Trenden har länge visat att regeringen har problem med sin finansiella kompetens vad gäller att kunna ge finansiellt stöd och styrning när det kommer till budgetuppföljning och att verksamhetsinriktning håller budget och plan för kommande år. Därför är jag inte orolig för Sverigedemokraternas mindre omprioriteringar.

Anf. 23 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag är nog av uppfattningen att Sverigedemokraternas nedskärningsbudget verkligen kommer att störa scenkonstinstitutionerna, dans- och musikändamålen, bidragen till litteratur- och kulturtidskrifter, de statliga museerna, filmstödet och så vidare. Det handlar om 113 miljoner.

Låt mig återgå till min tidigare debatt med Aron Emilsson. Den handlade om Sölvesborg och armlängds avstånd. Jag tittade på denna punkt eftersom Aron Emilsson menar att man i den värnar oberoende. I punkt 200 står det om de insatser som görs i Sölvesborg vad gäller konst att när konst köps in av kommunen ska tidlös och klassisk konst som ger uttryck för och harmonierar med kommunens historia, lokala identitet och fysiskt bebyggd miljö sättas framför utmanande samtidskonst.

Låt mig åter ställa frågan: Ska man tolka detta som att exempelvis armlängds avstånd upprätthålls?

Anf. 24 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Innan Sverigedemokraterna tog över makten i Sölvesborg var konstinköpen i allra högsta grad politiskt styrda. Det fanns ett politiskt fastslaget reglemente som styrde inriktningen av konsten i detalj. Vilka införde detta? Det var Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Ett par av dessa partier sitter nu i regeringen, inklusive Lawen Redars eget parti. Detta rimmjar ohyggligt dåligt med alla lovord om armlängds avstånd och oberoende.

Nu förordas en tidlös konst som harmonierar med kommunens historia, identitet, fysiskt bebyggda miljö etcetera. Det är önskemål som har förts fram under årtal av allmänhet och medborgare. Att stärka medborgardialogen utan att fastslå i ett reglemente exakt hur konstinköpen ska styras kan inte hota oberoendet. Det stärker medborgardialogen och den folkliga förankringen, och det borde vara positivt för alla oss som tror på demokrati.

Anf. 25 PER LODENIUS (C):

Fru talman! För oss i Centerpartiet är kultur något som ska vara tillgängligt för alla. Därför vill vi att de statliga kulturinstitutionerna ska sprida sin verksamhet i hela landet. Vi vill också utveckla samverkansmodellen för den regionala kulturen och bland annat inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår.

I Centerpartiet strävar vi efter att alla oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer såväl professionellt bure kultur som amatörers skapande. Då ges utrymme för ett brett kulturliv som rymmer såväl nya digitala kulturella uttryck som traditionella kulturformer.

Därför är det viktigt att biblioteken, som finns över hela landet i varje kommun, är öppna och tillgängliga för alla, med bred och tillgänglig litteratur och information. Då skapas också en bred grogrund för bildning.

Civilsamhället, där kulturföreningar, idrott och friluftsliv finns, spelar också en stor roll för att hålla samman vårt samhälle och är ett stort och viktigt bidrag för fortsatt utveckling.

Här vill jag också nämna folkbildningen som, inte minst tillsammans med bygdegårdar, Folkets Hus och nykterhetsrörelsens lokaler ger fler möjlighet att ta del av och delta i olika typer av kulturarrangemang över hela landet.

Fru talman! Bildning och kontakter med andra är centralt för att kunna orientera sig, forma egna och självständiga uppfattningar och aktivt delta i samhället. Folkbildningen är därför otroligt viktig för vårt samhälle. Samhället berikas när goda möjligheter finns för människor att gå samman och

lära sig mer om något ämne utifrån eget intresse. Här bidrar folkbildningen med en struktur som understöder en bredd av bildningsverksamhet. Denna verksamhet fyller alltså en viktig funktion i samhället och kan inte ersättas av utbildningar som arrangeras av det offentliga eller av utbildningsföretag.

Fru talman! Det fria engagemang som frodas inom kulturlivet och i civilsamhällets föreningar är viktigt för att foga samman vårt samhälle. Kultur, idrott och föreningsengagemang stärker människors självförtroende och gör också att fler tar till vara yttrandefriheten. Oberoende av bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation måste man ha möjlighet att delta och medverka. Det stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. I kulturen och det fria föreningslivet får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Vi utvecklar vår kreativitet genom möten med det oväntade. Inte minst är det då centralt att alla barn får möta många olika kulturyttringar, så att de kan finna sina egna uttryck. Detta skapar också en grogrund för bildning att bära med sig genom hela livet. En tillgänglig kulturskola i hela landet spelar här en mycket stor roll.

Fru talman! Oberoende medier är viktiga för vårt lands demokrati. För att vi ska ha en fungerande demokrati behöver vi som bor här i landet vara engagerade, kunniga och deltagande, inte minst för att kunna följa med i vad vi beslutsfattare på olika positioner beslutar och då också kunna vara med och påverka våra beslut. För att kunna vara engagerad måste man också vara informerad. Då behöver vi både oberoende public service och fria kommersiella medier, sida vid sida. En förutsättning för att vi ska ha en levande demokrati är att det finns tillgång till oberoende medier med resurser, möjligheter och kompetens att producera och visa granskande journalistik. Samtidigt är det en allvarlig utveckling att tillgången till lokaljournalistik har minskat på många håll och att vissa orter nu saknar journalistisk bevakning. Denna utveckling behöver självklart vändas.

Public service har en särskild roll i detta medielandskap, en roll som bland annat handlar om att vara en oberoende aktör med stor integritet, att vara oberoende av politisk styrning och kommersiella intressen. Public services breda uppdrag är en förutsättning för att också fortsättningsvis vara relevant i vårt samhälle och i det snabbt rörliga medielandskapet, sida vid sida med de oberoende kommersiella medierna och det oberoende kommersiella kulturlivet. Den kultur och underhållning som public service-bolagen producerar och förmedlar ger också en bred bild av vårt samhälle. Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs, återigen sida vid sida med de privata aktörerna, för att ge en mångfald av perspektiv.

Fru talman! Att få möjlighet att delta i ett fritt kulturliv och civilsamhälle, liksom fria medier, ger utrymme för engagemang som utvecklar och för vårt samhälle framåt.

(Applåder)

Anf. 26 JON THORBJÖRNSON (V):

Fru talman! I dag skulle ni egentligen ha fått lyssna till Vasiliki Tsouplaki, men ni får hålla till godo med mig i stället, eftersom hon har blivit sjuk.

Fru talman! Kulturutskottet ansvarar för utgiftsområde 17, som innehåller många områden. Det handlar förstas om kultur i mycket hög utsträckning, men även idrotten får en stor andel av medlen. Andra delar är medier, civilsamhälle, ungdomspolitik och folkbildning. Det handlar om totalt 16 miljarder som går till verksamheter som ligger de allra flesta nära. Det kan gälla barnens idrottsförening, den egna kören, villkoren för de ungdomar som bor i ens bostadsområde, musiken som man lyssnar till på väg till jobbet och tv-programmet man ser på om kvällen.

Under förra mandatperioden ökade Vänsterpartiet och regeringen satsningarna rejält till de här ändamålen, eftersom vi då kunde enas om hur viktigt det är med till exempel kultur, fritidsaktiviteter och folkbildning för människors utveckling och välbefinnande, för samhällsdebatten och i förlängningen för vår demokrati. Tyvärr verkar takten på utvecklingen minska något nu när regeringen har ett samarbete med L och C. Jag är glad att våra gamla reformer som kulturskolans 100 miljoner och pengarna för frientré-reformen nu ligger fast. Vänsterpartiet vill dessutom fortsätta stärka det här området och satsar 658 miljoner mer än regeringen inför 2020.

Fru talman! Riksdagen har fastställt mycket höga ambitioner för landets kulturpolitik, och det är vår uppgift att fatta beslut som tar oss i rätt riktning, så att dessa mål kan uppnås. Vi har tre övergripande mål:

- Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.
- Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.
- Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Det är absolut inte lätta mål att nå, men de är heller inte helt utopiska. Det behövs ett fokuserat arbete och kunskap om vilka insatser som kan göra skillnad. En del av svaren finns redan i utredningar och analyser från myndigheter. Myndigheten för kulturanalys konstaterar att det inte har hänt så mycket de senaste decennierna när det gäller kulturvanor.

Det behövs insatser inom många områden, och för Vänsterpartiet hänger kulturpolitiken tätt samman med vår strävan efter ett jämlikt samhälle. Vänsterpartiets budgetmotion för nästa år heter *En plan för jämlikhet och grön omställning*. Våra förslag ser till att omfördela resurser i samhället. Den som tjänar mycket får bidra med mer till den gemensamma välfärden, och vi utjämnar inkomstklyftor. Vi behöver skapa ett samhälle som håller ihop. De som bor på mindre orter ska ha tillgång till samhällsservice, de som blir sjuka ska kunna lita på sjukvården och vi ska känna oss trygga med att skolan ger våra barn en bra utbildning och att det finns stöd om vi blir arbetslösa.

En stark välfärd innebär också tillgång till kultur och fritidsaktiviteter. En meningsfull vardag med möjlighet att uttrycka sig genom kultur, utvecklas tillsammans med andra i föreningsliv och delta i positiva sammanhang behöver inte kosta så mycket i kronor och ören, men den är guld värd för den som får uppleva den.

Den statliga kulturpolitiken är en viktig del för att detta ska komma på plats. Den ska bland annat garantera en fördelning av resurser över landet och ge alla invånare tillgång till kulturverksamhet. Vi vill möjliggöra för

människor i hela landet att vara både deltagare och åskådare genom att öka tillgängligheten till kulturen.

Då behövs en bra infrastruktur med grovt indelat tre delar. Den första delen är offentliga institutioner som länsteatrar, museer och bibliotek. Den andra delen är ideella kulturaktörer som arrangörsföreningar, bygdegårdar, Folkets Hus, amatörkulturorganisationer och studieförbund. Den tredje delen är det fria kulturlivet, med musiker, teater- och dansgrupper, enskilda konstnärer och privata institutioner. Alla delar behövs för att nå ut i alla delar av samhället.

Utöver infrastruktur behöver vi också se till att det finns bra utbildningsvägar och goda arbetsvillkor för kulturskapare. Annars kommer scener och kulturhus att stå tomma.

I vår budget ser vi till att stärka alla dessa delar. De offentliga institutionerna stärks rejält när de regionala kulturbudgeterna får en satsning genom kultursamverkansmodellen, med 100 miljoner för 2020 och med ytterligare 45 miljoner från 2021. Många länsteatrar och länmuseer riskerar i dag nedskärningar. I Vänsterpartiets budget får kulturskolan sammanlagt 400 miljoner för att nå fler elever och ta bort avgifter.

De centrala museerna får mer i vår budget för att kompensera för tillströmningen av besökare i och med fri-entré-reformen. Särskilt uppmärksamma vi utvecklingen av Rörelsernas museum i Malmö, som under förra mandatperioden utlovades statligt stöd men som regeringen verkar ha glömt bort i årets budget.

Den ideella kultursektorn stöds med 10 miljoner till amatörkulturföreningarna, vars bidrag legat still i tio år. Det fria kulturlivet får en ökning av sitt stöd med 35 miljoner. Det innebär bland annat satsningar för att stärka tillgången till professionell dans i hela landet.

Fru talman! I Vänsterpartiets förslag till budget finns också en rejäl kulturarvsatsning. Utöver läsmuseerna, som jag nyss nämnde, spelar länsstyrelserna en viktig roll i bevarandet av kulturarvet. För oss i Vänsterpartiet är det av största vikt att kulturarvet kan bevaras i hela landet och att kulturmiljöer är tillgängliga för fler. Under många år har staten påfört nya administrativa uppgifter till länsstyrelserna utan att tillföra nya medel.

Under lång tid har debatten gått hög vad gäller ökat våld från kriminella nätverk, stora problem med droger och att allt fler ungdomar dras in i destruktiva miljöer. En bra skolgång och en aktiv fritid är bland de starkaste vacciner vi har mot den utvecklingen. Med vårt förslag på en gratis idrottsskola kan fler komma in i idrottsrörelsen.

Vi ser också att ungdomsorganisationerna måste stärkas. Regeringen, L och C väljer tyvärr att skära ned i anslagen för att i stället ge till myndigheten MUCF. Detta är magstarkt, när ungdomsorganisationerna inte fått bidragen uppräknade på väldigt många år, samtidigt som antalet organisationer har ökat. Det är i sig mycket positivt att fler ungdomar är aktiva, men det har i praktiken inneburit nedskärningar varje år för befintliga föreningar.

Fru talman! Avslutningsvis kan jag säga att jag beklagar att Vänsterpartiets starka budget med namnet *En plan för jämlikhet och grön omställning* inte kommer att få majoritet i kammaren och inte blir verklighet 2020. Men jag hoppas att många tar del av den för att se en annan utveckling som är möjlig.

Anf. 27 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! För den som vill syna vår kristdemokratiska politik vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande. Jag vill börja med att citera den kända psykologen Aaron Antonovsky: Meningen med livet är att uppleva en känsla av sammanhang, att vara en del av ett sammanhang och att ha en uppgift.

Fru talman! Det är 5 procent av Sveriges befolkning – motsvarande en halv miljon människor – som är ensam över julen. Vi talar om den ofrivilliga ensamheten, vad den kostar och vad kulturen kan göra för att skapa gemenskap mellan människor. På sociala medier har många svenskar i dag hundratals vänner. Samtidigt visar en undersökning att en av tio svenskar inte har en enda nära vän. Undersökningen visar också att 63 procent aldrig har lånat någonting, som verktyg eller mjöl, av en granne och att 16 procent inte kan namnet på en enda granne.

Det är 59 procent av personerna i undersökningen som uppger att de känner sig ensam ofta eller ibland. Av dessa svarar 29 procent att de upplever det som ett problem. Forskningen har visat att ensamheten, att bo ensam och ha svaga sociala band, är lika dåligt för hälsan som att röka 15 cigaretter om dagen. Det ökar risken för en för tidig död med 26 procent.

Ensamheten har medfört extra vård- och omsorgskostnader på ca 12,4 miljarder bara för 2018. Allt fler begravs dessutom helt utan ceremoni, utan en enda vän eller anhörig närvarande. Sådana begravningar har gett oss ett helt nytt fruktansvärt ord: ”direktare”. I Stockholm begravs 10 procent på det sättet, som ”direktare”.

Vad vill vi som kristdemokrater göra mot ensamheten? Vi avsätter 10 miljoner för ett äldrelyft som innebär en idrottsatsning för äldre där medlen ska gå till träning och gemenskap. Vi vill se resurser för fler trygghetsboenden för äldre och stärkt personalkontinuitet i äldreomsorgen. Vi stärker civilsamhället brett med ytterligare 10 miljoner och en återinförd skattereduktion på gåvor till välgörenhetsorganisationer.

Fru talman! Jag vill lyfta fram ytterligare områden där vi satsar mer än regeringen: Idrottsrörelsen spelar enligt Kristdemokraterna en mycket stor roll för både enskilda individer och samhället i stort. Den erbjuder gemenskap och en plattform för människor att utvecklas. Vi anser att arbetet med inkludering inom idrottsrörelsen inte nog kan betonas. Kristdemokraterna önskar fortsätta att uppmuntra idrottsrörelsens viktiga roll i samhället och ökar därför stödet till idrotten.

Vi lanserar ett fritidskort till alla barn i årskurs 2–9. Kortet laddas med ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet samt kulturskolan. Kortet ska uppmuntra barn i ekonomisk utsatthet att delta i föreningslivet och ge dem möjlighet till en aktiv fritid. De flesta barn kommer att få 500 kronor i stöd per år, men barn som finns i hushåll med ekonomisk utsatthet får betydligt mer, ungefär 2 400 kronor per år. Vi satsar 850 miljoner kronor till detta, varav 40 miljoner går till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, som administrerar det nya fritidskortet.

Fru talman! En av Kristdemokraternas prioriterade frågor på kulturområdet är Skapande skola. Stödet ska stärka sambandet mellan skolan och kulturen. Konstnärer och författare kan komma till skolan och arbeta med eleverna. Sedan starten 2008 har Skapande skola byggts ut så att den nu

Prot. 2019/20:45

5 december

-----

*Kultur, medier, tros-
samfund och fritid*

omfattar hela grundskolan och förskoleklasser. Vi lägger 10 miljoner kronor extra på Skapande skola.

Kristdemokraterna satsar också 15 miljoner i extra tillskott till Statens kulturråd för bidrag till musikarrangörer som är ideella föreningar utan anställd eller betald personal. Vi anser att det är det civila ideella samhället som bär upp musiklivet utanför de vanliga professionella institutionerna. Tillskottet till musikarrangörerna gagnar musikerna som anlitas genom att pengarna i hög grad går till att betala skäliga gager.

Fru talman! Krig som bedrivits av terrororganisationen Islamiska staten, IS, i Syrien har gjort oss uppmärksamma på hur rekryteringen till IS och andra våldsbejakande extrema rörelser har pågått här i Sverige. I skolans domäner, på ungdomsgårdar och på sociala medier har man lockats med historielösa påståenden och radikala lockrop.

Kristdemokraterna föreslår att staten ska ge Forum för levande historia i uppdrag att informera om den våldsbejakande islamismens brott. Forum för levande historia upplyser i dag om nazismens illgärningar och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten. Vi avsätter 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag till Forum för levande historia för att de också ska upplysa allmänheten om den våldsbejakande islamismens brott. Där finns terrororganisationer som Hamas, Hizbullah, Islamiska staten och al-Shabab, för att nämna några exempel.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med vad fredskämpen Martin Luther King, som jag ändå inte kan komma förbi i det här sammanhanget, sa: Den stora tragedin är inte de onda människornas brutalitet utan de goda människornas tystnad.

(Applåder)

Anf. 28 ANNA SIBINSKA (MP):

Fru talman! I år är det 30 år sedan som Berlinmuren föll. Det finns nog en och annan i den här kammaren som minns glädjescener när de första rapporterna kom om att gränsen mellan Öst- och Västberlin öppnades den 9 november 1989. Det var en dramatisk händelse som innebar slutet inte bara på en regim utan också på en epok – det kalla krigets. I flera östeuropeiska länder hölls fria val. De två tyska staterna återförenades året efter, och Sovjetunionen upplöstes i slutet av år 1991. Francis Fukuyama proklamerade historiens slut och den liberala demokratins seger.

I år firar vi också 100 år av demokrati i Sverige. När människor organiserade sig, krävde förändring och kämpade hårt – då infördes rösträtten till slut för alla.

Demokratin utvecklas i vågor; det har inte minst utvecklingen i Öst- och Västeuropa visat. Ibland stärks den, och ibland bromsas den eller går till och med tillbaka.

Vi lever i en tid som kännetecknas av snabba förändringar, där globalisering och digitalisering omformar våra samhällen. I Sverige ser vi hur polariseringen ökar och demokratins grundpelare ifrågasätts. Det pågår krypskytte mot public service. Den konstnärliga friheten begränsas på vissa håll i landet. Hot och hat har blivit vardag för journalister, förtroendevalda och konstnärer.

Ett hårdare samtals- och debattklimat samt utsattheten för hot och hat leder ibland till anpassning och självzensur. När röster i det offentliga rummet tystas och tystnar undergräver det vår demokrati. Vi måste stå emot den högerpopulistiska våg som framhäver hat och sår split mellan människor.

Den budget som regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna har lagt fram är unik. Det är vår gemensamma strävan efter att försvara den liberala demokratins grunder som har gjort att våra fyra partier har kunnat komma överens kring ett budgetsamarbete.

Vi står alla upp för en stark rättsstat, ett orubbligt skydd för den enskilda människans fri- och rättigheter, motstånd mot främlingsfientlighet, oberoende fria medier, självständig kultur, jämställdhet, jämlikhet och lika förutsättningar oberoende av bakgrund.

Fru talman! Den fria konsten är central i vår politik. Den fria konsten bidrar till att nya konstnärliga och intellektuella områden kan upptäckas. Därför måste konstnärlig verksamhet stå fri från politisk påverkan och kortsiktiga kommersiella villkor. Det är oerhört viktigt att principen om armlängds avstånd till kulturen, som har nämnts här i dag flera gånger, upprätthålls. Det gäller inte minst mot bakgrund av de auktoritära krafter som växer sig starkare.

Den konstnärliga friheten är motiverad utifrån sitt eget värde, men den är också en förutsättning för konstens kvalitet, förnyelse och mångfald. När den fria konsten bryter ny mark och utmanar invanda föreställningar fungerar den som en demokratins vakthund genom att den ifrågasätter makten och stimulerar det kritiska tänkandet.

Vi ser just nu hur den fria konsten naggas i kanten för att passa in i populisternas världsbild. Den auktoritära kultursyn som vill använda konsten och kulturen för att forma ett samhälle i nationalistisk riktning tar vi starkt avstånd ifrån. Vi kommer alltid att försvara principen om armlängds avstånd och konstens frihet.

Fru talman! De nationella kulturpolitiska målen pekar ut en grupp som särskilt viktig: barn och unga. Kulturskolan har gjort skillnad för många människor i vårt land när de har haft möjligheten att pröva sina vingar genom att exempelvis stå på scen, spela ett instrument, filma eller måla. För de flesta leder deltagande i kulturskolan till ett livslångt intresse för konst, musik och kultur.

Därför fortsätter vi att satsa 100 miljoner per år till kulturskolan, som bidrar till att öka jämlikheten i landet. Det är ett flexibelt stöd som ger kommunerna möjlighet att använda det utifrån sina egna behov: att nå nya grupper, satsa på insatser för unga med funktionsvariationer, utöka utbudet eller bygga ut verksamheten.

Att säkra barns och vuxnas tillgång till kultur, kunskap och bildning är en förutsättning för att den liberala demokratin ska upprätthållas och utvecklas.

Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 29 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Då är det äntligen dags att debattera utgiftsområde 17! Jag, som för första gången står här i kammaren för att debattera just ett utgiftsområdesbetänkande, kan inte låta bli att slå av kontrasterna i de begrepp

som vi använder. Utgiftsområde 17 – tänk att en sådan torftig budgetterminologi samtidigt kan inrymma det viktigaste vi har, kulturen! För det är precis vad det är; kulturen är vårt sätt att leva, vårt sätt att kommunicera, vår estetik, vårt gemensamma arv och vårt språk. Kulturen säger oss vad det är att vara människa.

Fru talman! Min första tid som ansvarig minister för kulturen har präglats av två saker: ambitionen att skapa en mer rättvis tillgång till kulturen och ambitionen att skydda den konstnärliga friheten från politisk klåfingrighet. Det är inte några enkla målsättningar att uppnå. Tillgången till kultur är fortfarande i hög grad beroende av orättvisa strukturer som vanor hemifrån, tjocklek på plånboken och förväntningar i samhället. Vi arbetar målmedvetet med frågorna. Vi har kommit en bra bit på väg, men mycket återstår fortfarande att göra.

Kultur, fru talman, är inget enkelt tidsfördriv för dem med god ekonomi och mycket fritid. Kulturen är någonting grundläggande för alla oss människor. Därför måste mer kultur göras tillgänglig för fler i hela landet, för män och kvinnor och för alla barn och unga, för barn har rätt till en större värld.

Den andra stora utmaningen är att skydda yttrandefriheten och den konstnärliga friheten. I år har utländska intressen markerat mot Sverige och mot mig för att jag inte har agerat som de önskar i samband med utdelningen av ett kulturpris. Journalister och konstnärer hotas alltså både här hemma och i omvärlden. Maktrusiga politiker blir alltmer oblyga i sina försök att låsa in, styra och hota den fria konsten. Mot detta tänker jag ta strid, för tystnar människor tystnar också vår demokrati.

Fru talman! I denna budget anslås 292 miljoner kronor ytterligare till kulturen för 2020. Sedan den rödgröna regeringen tog över ansvaret för kulturpolitiken har kulturen fått hela 1,7 miljarder i ökade resurser. Till detta ska man för 2020 lägga 140 nya miljarder i mediestöd. Mediepolitiken, fru talman, är liksom kulturpolitiken väldigt viktig. Det är genom kulturen och de fria medierna som yttrandefriheten, bildningen och demokratin realiserar och praktiserar.

Fru talman! När jag tillträdde som kulturminister i januari hade den ökända servettskissen signerad Kristersson och Busch Thor nyligen röstats igenom i riksdagen. Servettskissen skrek ut sina prioriteringar: Mindre kultur, avvecklade miljöåtgärder, billigare bensin! Åkesson gav tjänstviligt sitt stöd till dessa prioriteringar.

I denna servettskiss till budget försvann med ett enda penndrag statens stöd till kulturskolan. Från kommunerna steg då ett illvrål av protester då kulturskolorna tvingades att skära i sina verksamheter som en konsekvens av att stödet rycktes undan. Hårdast drabbade var barn i utsatta områden.

Därför var det oerhört viktigt för mig att det statliga stödet skulle återställas så snart som möjligt, och så blev det. Redan i vårbudgeten kom stödet tillbaka för det år som nu går in i sitt slutskede, och i den budget vi i dag diskuterar, kulturbudgeten för 2020, finns det åter 100 miljoner kronor per år till landets kulturskolor att fördela.

Varför är då kulturskolan så viktig? Man skulle kunna motivera det med alla de positiva effekter vi vet att kulturen har för hälsan, för skolresultaten och för den sociala utvecklingen. På längre sikt har kulturskolan en helt avgörande funktion för det professionella musik- och kulturliv som vi i dag känner i Sverige och för ett samhälle där bildningen står stark. Jag

menar dock att det räcker gott och väl att peka på det enda avgörande värdet: barnens eget välmående, barnens rätt till utveckling som människor, barnens möjlighet att uttrycka sig, barnens rätt till kultur och till en större värld.

Under det år som det statliga stödet till kulturskolan har funnits har högeroppositionen slagits med näbbar och klor för att det ska tas bort. Nu har dock någonting hänt. När jag läser högeroppositionens budgetar ser det ut som om de slutligen tagit sitt förnuft till fånga och låter det statliga stödet till kulturskolan finnas kvar. Det gläder mig mycket. En investering i kulturskolan betalar sig mångfalt tillbaka då våra barn kan utvecklas i all den kreativa potential de har. Barns och ungas kultur, fru talman, är värd att satsa på.

Fru talman! Vårt gemensamma kulturarv är en angelägenhet för oss alla. Därför måste trösklarna till vårt kulturarv hyvlas ned. En sådan tröskel är entréavgifterna. De ska inte behöva stå i vägen för att människor ska kunna ta del av våra gemensamma kulturskatter.

Regeringen har länge arbetat för att göra kulturarvet tillgängligt. Flera av våra kulturarvsinstitutioner har fått ekonomiska förstärkningar. Genom museilagen underlättas museernas samverkan så att de enklare kan ställa föremål till varandras förfogande. Kulturarvet får därmed möjlighet att nå en större publik.

Fri-entré-reformen är *en* viktig pusselbit av många andra. Den försvann dock i högeroppositionens budget förra året. Nu återinför vi fri entré till våra statliga museer för alla. Kulturarvet är vårt gemensamma arv, och det ska inte gömmas bakom murar.

Fru talman! Idrotten följer oss genom livet och berör oss på många olika sätt. Alla människor har dock inte samma möjlighet att ta del av denna fantastiska värld. Därför behöver vi tillsammans med idrottsrörelsen se till att den blir ännu bredare och ännu starkare. För att lyckas med det krävs ett målmedvetet arbete för att alla människor ska kunna inkluderas på lika villkor, oavsett vem man är eller var man kommer ifrån.

Behovet av hälsosamma aktiviteter och socialt sammanhang är inte mindre hos äldre än hos yngre, snarare tvärtom. Idrott och fysisk aktivitet är ofta ett livslångt engagemang som kan bidra till bättre hälsa och minskad ensamhet bland äldre. Därför ger regeringen idrottsrörelsen stöd för att den i samarbete med pensionärsorganisationerna ska kunna genomföra satsningar på just detta.

Fru talman! En kulturpolitik som främjar mer kultur till fler och som skyddar det konstnärliga oberoendet har i dag framför allt två politiska strömningar att förhålla sig till.

Den första är de nyliberala feberdrömmar i vilka kulturen blott är ett enkelt söndagsnöje för var och en att ägna sig åt på sin fritid, där politiken inte behöver ta ansvar för att kulturen kan finansieras och finnas tillgänglig för människor utan där kulturen har att klara sig bäst den kan på den kommersiella marknaden.

Den andra är de auktoritära strömningar som förstår kulturens kraft och som med allt större självförtroende nu agerar för att kontrollera den utifrån sina egna maktpolitiska syften, de strömningar som bedriver en alltmer oblyg, högljudd och hätsk kritik mot den fria konsten, den oberoende journalistiken och allas rätt och möjlighet till praktisk och reell yttrandefrihet.

Att läsa Sverigedemokraternas budgetmotion är lika upplysande som det är förfärande. Den ideologiska utgångspunkten är att kulturen är maktens verktyg att forma en nationell identitet utifrån sina egna, godtyckliga preferenser. De stryper finansieringen av museer vars innehåll de inte gillar. Det är anmärkningsvärt. De stryper stödet till folkbildningen. Även konstnärsstöden ska bantas. Med tanke på Sverigedemokraternas njugga och näst intill fientliga inställning till den fria konsten är detta inte förvånande.

Den offentliga konsten ska i Sverigedemokraternas Sverige inte provocera, inte ställa några svåra frågor och inte problematisera vårt samhälle eller vad det är att vara människa. Utifrån politiska diktat ska konsten i stället styras för att tillgodose maktens önskningsar.

Att ogilla ifrågasättande av makt må vara ursäktat, men det blir obehagligt då Sverigedemokraterna ju själva aspirerar på makt. En makthavare med ett trovärdigt demokratiskt sinne, fru talman, välkomnar alltid granskning och ifrågasättande.

Jag och regeringen väljer en annan väg. Vi väljer en politik som ser värdet av fri kultur och som strävar efter att kultur och bildning ska få ta plats i samhället, en politik där kulturen inte är någonting farligt som måste hållas i strama tyglar, en politik som värdesätter kulturen som den utvecklande kraft den är.

Fru talman! Det finns politiska krafter som ser kulturen som ett enkelt tidsfördriv som kan prioriteras bort. Men det finns också politiska krafter som inser kulturens inneboende omvälvande kraft och som därför vill tämja den för politiska syften. Den första kraften är naiv, men den andra är farlig. Jag tänker bekämpa båda.

Jag håller med den konservativa ikonerna Winston Churchill: Om kulturen inte får stå fri i sin egen rätt, vad finns det då kvar att försvara?
(Applåder)

Anf. 30 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar ministern för anförandet. Det var intressant att få höra ett citat från en konservativ politiker på slutet.

Jag vill ta upp ett par saker som jag reagerade på. Först har vi kulturskolan. Jag är själv musiker och vet vad den betyder. Jag vet att vi tog bort dessa 100 miljoner. Jag skulle vilja säga att vi inte gjorde rätt. Vi gjorde fel. Vi har nu återinfört de 100 miljonerna så att de finns med precis som de gör för regeringen. Vi är alltså tillbaka på banan, och det känns väldigt bra. Det är ju inte så vanligt att en politiker säger att man har gjort fel, men jag skulle nog vilja säga att det kanske var så att man gjorde ett litet misstag. Det fick jag också höra från en del ute i verksamheten. Det är bra att man reagerar, tycker jag. Det kallas demokrati. Jag är som sagt glad att vi är tillbaka på banan, för vi vill verkligen vara med och stödja kulturskolan.

Det andra jag ville ta upp ska jag kanske ta i nästa replik, för egentligen var min fråga hur vi ska ha det med public service. Det finns ju en spänning mellan det kommersiella och public service. Jag tycker att den relationen är jätteintressant. Låt mig ställa frågan så här: Hur mycket ska public service få svälla? Hur stort ska det få bli? Det finns en uppräknings med 2 procent varje år, men hur stort tänker ministern att public service – Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion – ska kunna bli?

Anf. 31 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! Jag vill verkligen säga till Kristdemokraterna och Roland Utbult att jag tycker att det är positivt när man kan ändra sig. Jag är glad över den breda uppslutning kring kulturskolan som vi nu uppenbart har i Sveriges riksdag. Det bådar gott inför framtiden, där vi behöver fortsätta diskutera vikten av kulturskolan i hela Sverige så att den kan vara stark och tillgänglig för alla även fortsättningsvis.

Public service har vi ju diskuterat och debatterat. Vi har landat i långsiktiga spelregler för public service, nu senast med det sändningstillstånd på sex år som nyligen klubbades igenom och även med de ekonomiska förutsättningarna för public service. För mig är det viktigt med ett starkt, brett och oberoende public service för alla, men det är förstås också viktigt med breda kommersiella, fria och oberoende medier. Den mångfalden, de två benen, har tjänat svensk mediepolitik väl, vill jag hävda, och så menar jag att det ska förbli.

Vi har också gjort väldigt mycket i regeringen för att stärka den kommersiella pressen. Vi har höjt mediestödet, en viktig del i budgeten, för nästa år. Vi har tagit bort digitalmomsen för digitala publikationer. Vi har också ett helt nytt system för mediestöd där vi satsar på att täcka de vita fläckarna med låg publicistisk bevakning runt om i landet. Det är viktigt att vi behåller den balansen på mediemarknaden.

Jag vill passa på att också ställa en fråga till Kristdemokraterna. Hur vällovligt det än är att man har kvar satsningen på kulturskolan skär man ju de facto flera hundra miljoner i kulturen. Det är positivt att man tar upp kultursamverkansmodellen och vill stärka den, men samtidigt drar man bort stödet till musikalisk scenkonst, vilket faktiskt innebär ett nettominus på 28 miljoner kronor. Hur tänker Kristdemokraterna där?

Anf. 32 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Det handlar om vad man prioriterar. Vi prioriterar vård, omsorg, socialtjänst och rättsväsen. Vi lägger 9 miljarder på ökad välfärd. Det är helt enkelt en fråga om prioritering. Nu har jag redovisat vad vi främst prioriterar, och det måste tyvärr bli minus på andra områden.

Det var bra att kulturministern ställde upp för Guo Jianmei från Kina vid det tillfället. Jag är ordförande i Särila här i riksdagen, som jobbar med Right Livelihood Award, och vill säga att det var mycket bra gjort.

Vi vill smalna av public service. Man ska arbeta med framför allt kärnverksamheten. Kristdemokraterna är i grunden positiva till public service. Det är ministern som har ansvaret. Jag vill därför fråga: Hur stort ska det bli?

Anf. 33 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! Jag tycker att jag redan har svarat på den frågan i och med att vi har lagt fast sändningstillstånden för public service. Vi har en uppräkning på 2 procent för att kunna ha ett brett och oberoende public service för alla och som har ett utbud där det ska finnas någonting för alla.

Jag hör att Kristdemokraterna vill banta public service. Det vore djupt olyckligt och bekymmersamt. Ett smalare public service riskerar att inte vara relevant för hela Sveriges befolkning. Det riskerar också att nagga det Kristdemokraterna säger att man vill värna i kanten: kulturutbudet och folkbildningen. Jag hoppas alltså att Kristdemokraterna tar sig en funderrare och backar från den omsvängning man just har gjort i public servicepolitiken.

Det är synd att Roland Utbults fina ord om kultur inte manifesteras i Kristdemokraternas prioriteringar i budgeten. Att skära bort miljontals kronor i filmstöd och i stöd till den fria konsten och till biblioteken vore olyckligt för svenskt kulturliv.

Anf. 34 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag inte tycker att ordet serwettskiss om en budget hör hemma i en seriös debatt om ett seriöst område. Dessutom glömde ministern att säga att vi i den förra M-KD-budgeten tillförde 3 ½ miljard till kommunerna, som de själva kunde lägga där det behövde satsas.

Ministern har under sin första tid som minister fokuserat på att arbeta för den fria kulturen. Det är jättebra. Men många kulturarbetare och kreatörer vittnar om att det finns ett stort antal styrande parametrar och oklarheter för ansökningar till stipendier och bidrag. Deras ansökningar riskerar att bli likriktade utifrån politiska riktlinjer. Jag skulle vilja kalla det en sorts smygstyrning. Vad händer med den obundna fria kulturens utövare när stipendier och bidrag styr över vad som får produceras för att de ska erhålla medel för att kunna skapa?

Anser ministern att kultur ska vara politiskt korrekt i termer av styrda bidrag? Är det viktigt att politiken styr bidragsgivning via parametrar som mångfald, genus etcetera? Och hur definierar ministern armlängds avstånd i relation till styrande parametrar?

Anf. 35 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för frågan!

Kulturen ska vara fri, och armlängds avstånd ska råda, oavsett om det är en miljöpartist eller en sverigedemokrat som styr över kulturpolitiken.

Jag meddelade för någon vecka sedan att jag och regeringen har gett Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att granska principen om armlängds avstånd på såväl statlig som kommunal och regional nivå. Precis som Lotta Finstorp säger finns det flagranta övergrepp där man på något sätt vill styra vilken typ av konst som ska köpas in och vilka typer av verk man som politiker inte gillar. Det finns även den lite mer potentiella, indirekta påverkan som konstnärer kanske upplever. Det är också viktigt att granska.

Jag ser fram emot det uppdraget och att Myka ska redovisa resultatet av sin granskning så att vi på olika sätt kan säkerställa att armlängds avstånd gäller och att konsten och kulturen får stå fria.

Det gläder mig att Lotta Finstorp har uttryckt ett engagemang för kulturskapares villkor. Jag vill säga att det finns mycket i Moderaternas budgetmotion om detta som också är bra.

Jag vill ställa en motfråga till Lotta Finstorp, mot bakgrund av att Lotta Finstorps partiledare Ulf Kristersson nu har aviserat ett samarbete med Sverigedemokraterna. Ska vi vara oroliga för att den fria kulturen och konsten lever farligt i framtiden? Bara genom att läsa Sverigedemokraternas budgetmotion ser man hur det ser ut i kommunerna. Det är uppenbart att när Moderaterna låter Sverigedemokraterna komma in i värmen tar Sverigedemokraterna, precis som Aron Emilsson säger, taktpinnen och dikterar även kulturpolitiken.

Jag ställer mitt hopp till den liberala delen av Moderaterna som älskar frihet. Kan vi vara säkra på att Moderaterna inte kommer att agera dörrmatta åt en antiliberal auktoritär kulturpolitik?

Anf. 36 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Fru talman! Moderaterna är garanten för den fria kulturen. Det kan jag säga direkt.

Jag har ytterligare en fråga till ministern. Regeringen håller på att ta fram en strategi för besöksnäringen och reviderar exportstrategin. Kommuner och regioner har egna strategier och ser vikten av att kultur- och sportupplevelser ingår i dem. Hur säkerställer kulturministern att kultur och idrott kommer att ingå även i den kommande nationella besöksstrategin?

Anf. 37 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! Jag tolkar Lotta Finstorp som att Sverigedemokraternas kulturpolitik inte kommer att få något genomslag i ett framtida samarbete. Jag konstaterar att man inte har haft samma principiella inriktning i Sölvesborg.

Kultur och kreativa näringar är självklart en viktig del av Sveriges exportindustri. Det är en fråga som jag följer noga.

Anf. 38 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Man ska inte kasta sten i glashus. Men är det något jag hör i kammaren i dag är det en kulturminister som slänger smågrus hej vilt.

Jag skulle vilja påstå att ingen kulturpolitik är värderingsfri. Det har konstaterats genom historien. Jag har tidigare ändå imponerats av den saktelighet och den nyansrikedom som kulturministern har uppvisat i kulturdebatter. Men i dag hör jag att väldigt många retoriska halmgubbar byggs upp och angrips utan egentligt sakligt stöd. Vi hörde att yttrandefriheten hotas, att sverigedemokratin skulle se kulturpolitiken som maktens verktyg att styra auktoritärt, att vi stryper stödet till museerna och att vi utmanar den fria konsten.

I alla dessa avseenden har kulturen och kulturpolitiken aldrig varit så politiskt styrd som de senaste åren med Miljöpartiet i Kulturdepartementet. Det är otaliga som har konstaterat detta. För inte länge sedan uttryckte en liberal ledarskribent att det stora hotet mot den fria konsten och det svenska kulturlivet inte är Sverigedemokraterna utan Miljöpartiets styrning.

Vem har reagerat på behovet av oberoende och armlängds avstånd när man ger Filminstitutet direkta uppdrag att utöva normkreativitet och när man i museilagen minskar den evidensbaserade, vetenskapliga forskningen, förvaltandet och framställandet av vårt gemensamma kulturarv i motsats till Sverigedemokraternas förslag? Vi ville öka det avståndet.

Under det tidigare socialdemokratiskt ledda styret i Sölvesborg hade man tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern ett fast reglemente för hur man skulle styra konstinköp. Nu vill man stärka medborgardialogen och uppmuntra den tidlösa och folkligt förankrade konsten i det gemensamma offentliga rummet.

I alla dessa avseenden har Sverigedemokraterna pekat på att vi behöver ett ökat avstånd och en folkligt förankrad kulturpolitik som också har väljarnas förtroende.

Anf. 39 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! I det glashuset hörde jag många stenar kastas av just riksdagsledamoten Aron Emilsson.

Sverigedemokraternas budget avviker som vanligt kraftigt från alla andra partiers budgetförslag. Man skriver och säger att kulturpolitiken ska användas för att forma nationell identitet. Ibland uttrycks det lite mildare: för att skapa gemenskap och sammanhållning. Kulturen och kulturpolitiken används för att fylla ett politiskt syfte, för att uppfylla det politiska projektet. Det är för mig motsatsen till fri konst och fri kultur.

Att Sverigedemokraterna slaktar folkbildningen är ett hårt slag mot Sverige som kultur- och kunskapsnation. Hur får vi ett starkare och mer bildat Sverige om man som de dramatiskt vill sänka anslagen till folkbildningen? De vill vidare minska mediestödet med nästan 100 miljoner kronor och anslagen till den fria konsten med 180 miljoner kronor. De vill ta bort stöden till biblioteken med 129 miljoner kronor.

Detta är en drastisk nedskärningsbudget, en budget i vilken drastiska omprioriteringar görs på ett sätt som skvallrar om Sverigedemokraternas politiska ambitioner för kultur. Jag står för någonting annat, nämligen en fri konst och en fri kultur där armlängds avstånd bör gälla. Det är motsatsen till Sverigedemokraternas kulturpolitik.

Anf. 40 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är den förste att välkomna en utredning om hur man kan stärka armlängds avstånd. Det skulle definitivt behövas, särskilt efter Miljöpartiets år vid makten på Kulturdepartementet. Detta har många löpande observerat och noterat i mediekåren, i det politiska samtalet och i samhällsdebatten i civilsamhället i stort.

Jag vill uppmärksamma både ministern och kammaren på att vi i årets budget för kulturutskottets beredningsområde totalt sett har en förstärkning med miljoner. Av 50 anslagsposter förstärker vi 24 områden och lägger oss på en högre ambitionsnivå än regeringen. Detta gör vi eftersom vi har lagt örat mot marken och lyssnat på vilka områden och anslagsposter som blivit eftersatta efter år av misskötsel.

Det handlar om kulturarvsmiljarden, som inte minst riktar sig till civilsamhället. Det handlar också om förstärkning av Skapande skola, förstärkningar som genom kulturlotsar kan ge fler utövare, artister och konstnärer

– både professionella och amatörer – fler ben att stå på. Detta borde kulturministern välkomna om hon vill värna den fria konstens utrymme att växa i Sverige.

Prot. 2019/20:45
5 december

-----
*Kultur, medier, tros-
samfund och fritid*

Anf. 41 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)
replik:

Fru talman! Jag tvivlar starkt på att den fria konsten och kulturen skulle välkomna Sverigedemokraternas dramatiska nedskärningsbudget. De talar sig varma för filmen. Hur kan det bidra till att stärka den svenska filmproduktionen om de kapar bort en femtedel av filmstödet? Hur ska konstnärer och kulturskapare kunna stå bättre på egna ben när Sverigedemokraterna hårt skär ned på anslagen till den fria konsten och kulturen? I en tid av tidnings- och mediekris väljer de dessutom att minska mediastödet med över 100 miljoner kronor.

Fru talman! Detta säger en del om Sverigedemokraternas syn på vikten av oberoende granskande journalistik i hela landet.
(forts. § 5)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 4 Frågestund

Frågestund

Anf. 42 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Mikael Damberg, statsrådet Ardan Shekarabi, statsrådet Jennie Nilsson och kultur- och demokratiminister Amanda Lind.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Nationalmuseums ledning, styrning och uppföljning

Anf. 43 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till kultur- och demokratiministern.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att analysera ändamålsenligheten i myndigheten Nationalmuseums ledning, styrning och uppföljning samt myndighetens ekonomiska underlag. Nyligen kom slutrapporten. Det är en mycket oroande läsning med synnerligen skarp kritik mot den dåliga förvaltningskulturen.

Statskontoret konstaterar att regeringens svaga styrning har bidragit till problemen och bristerna på Nationalmuseum, där planeringen inte utgått från den ekonomiska ramen. Äskanden har inte kopplats till verksamhetens målsättning. Det påverkar naturligtvis riksdagens kontrollmakt och möjlighet att prioritera. Arbetsmiljön hos Nationalmuseum brister också tydligt.

Min fråga till kultur- och demokratiministern är: Varför har regeringen låtit detta pågå?

Anf. 44 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för frågan! Först och främst: Att låta Statskontoret genomföra analyser av olika myndigheter är en del i Kulturdepartementets arbete med uppföljning och översyn av våra kulturinstitutioner. En sådan analys är viktig, för den ger oss verktyg för att se vilka utvecklingsmöjligheter myndigheten har. Det är värdefullt för oss i vårt arbete med ledning och styrning, och det är inte minst värdefullt för myndighetschefen i det fortsatta arbetet.

Vi hade identifierat utmaningar när det gällde Nationalmuseums ledning, styrning och uppföljning. I och med öppningen, efter att den nya överintendenten kommit på plats, blev också kostnadsbilden tydlig. Därför gav regeringen i början av året Statskontoret detta uppdrag, i syfte att få en genomlysning av organisationen men framför allt bra underlag och verktyg för det gemensamma arbetet framåt. Det ser jag väldigt positivt på.

Anf. 45 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det är sällan man läser en sådan skarp kritik. Nationalmuseum har en svår ekonomisk situation. En bidragande faktor är regeringens fri-entré-reform, som har fått negativa konsekvenser för myndighetens möjligheter att finansiera verksamheten med avgiftsintäkter. Nationalmuseum har också pekat på att kompensationen är för låg. Den täcker inte myndighetens kostnad.

Är det rimligt att museer blöder ekonomiskt medan regeringen håller fast vid fri-entré-reformen?

Anf. 46 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Nationalmuseum är Sveriges största konst- och designmuseum. Det är helt fantastiskt med den publiktillströmning som har kommit efter fri-entré-reformen. Det är jag väldigt stolt över.

Det är klart att det också innebär ett ökat slitage. Det innebär ett ökat behov av personal för att man ska kunna ta emot det ökade intresset för vårt fantastiska Nationalmuseum. Därför har vi lagt till pengar i år och också stärkt Nationalmuseums resurser för kommande år.

Arbetspendling i glesbygd

Anf. 47 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Jennie Nilsson och rör förutsättningarna för folk i glesbygd att arbetspendla.

För en tid sedan presenterades ett förslag till ett nytt reseavdrag. Sverigedemokraterna uppfattar det som ännu ett i raden av glesbygdsfientliga förslag från regeringen. Ett räkneexempel baserat på förslaget i fråga visar på att en inte alls ovanlig landsbygdsfamilj med två vuxna som har 10 mil till sina jobb och som saknar kollektivtrafik skulle förlora uppemot 25 000 kronor om året om förslaget blir verklighet.

På vilket sätt tror regeringen att försämrat reseavdrag kommer att stärka möjligheterna för folk att bo och verka i glesbygd?

Anf. 48 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket, Eric Palmqvist, för frågan! Frågan ligger inte i min portfölj och hanteras inte på mitt departement. Men rent generellt är det självklart så att människor på landsbygden är beroende av kommunikationer, och det handlar om vilka spelregler som politiken sätter på plats.

Politiken har beställt att man ska se över reseavdragssystemet på ett sådant sätt att man får en ökad differentiering och snarare tiltar pengar från stad till land. En utredare utredde detta och lade fram ett förslag tillbaka till politiken. Vi var väldigt tydliga med att det inte motsvarande det som var politikens beställning. Om jag kommer ihåg rätt, när jag nu försöker ta det från huvudet, har man tillsatt en extra utredning för att se över detta och få in de parametrar som låg i linje med vad politiken beställde från början.

Anf. 49 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna om att frågor ska röra statsrådets tjänsteutövning.

Anf. 50 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag är väl medveten om att regeringen har tvingats att agera i frågan. Med tanke på det initiala förslagens utformning kvarstår ändå frågan: Vilken är regeringens åsikt i frågan, och är man beredd att säkerställa att det nya reseavdraget inte utformas på ett sådant sätt att glesbygdsbor blir de stora förlorarna?

Anf. 51 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tyckte att jag var ganska tydlig i mitt svar. När politiken direkt, när man får ett utredningsförslag, säger att detta inte var i linje med det man har beställt och tillsätter en kompletterande utredning visar man att man menar allvar.

Möjligheten att ta del av kulturskolans undervisning

Anf. 52 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till kulturminister Amanda Lind.

Regeringen säger sig vilja prioritera att alla barn ska ha goda möjligheter att gå i kulturskola, något som vi i Centerpartiet står bakom. Skolinpektionen har dock lagt ett vite på Gislaveds kommun för att elever inte får lämna ordinarie undervisning i grundskolan för att i stället delta i kulturskolans undervisning.

Drygt hälften av kulturskolorna i landet har undervisning under ordinarie skoltid. Det är framför allt glesbygdskommunerna som löser kulturskoleundervisningen på detta sätt. Uppskattningsvis 25 000 elever har undervisning på detta sätt med kulturskolorna. Vitesföreläggandet har dock gjort att flera kommuner i landet nu har valt att stoppa kulturskolans undervisning under just skoltid.

Jag undrar därför vad kulturministern har för avsikt att göra för att alla barn ska ha goda möjligheter att gå i kulturskola, med tanke på vad jag just har tagit upp.

Anf. 53 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Först och främst vill jag säga att för regeringen är kulturskolan prioriterad. Vi har för första gången en nationell politik för kulturskolan, med kulturskolecentrum, kulturskolebidrag och satsning på lärare.

När det gäller beslutet i Gislaved är det viktigt att säga att det rör just en kommun. För mig är det självklart att elever runt om i vårt land ska kunna ta del av kulturskolan inom ramen för sin skoltid, men det måste också gå att lösa så att man får rätt till den garanterade utbildningstiden.

Jag vet att Kulturrådet följer den här frågan noga. På sin hemsida har man publicerat lite råd och vägledning till kommunerna för hur man på olika sätt kan arrangera en kulturskola så att alla barn ska ha möjlighet att ta del av den också inom ramen för sin sammanhängande skoldag.

Anf. 54 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Med tanke på vad som har hänt i Gislaved ser vi ändå att det är flera kommuner som väljer att sluta med kulturskoleundervisning som innebär att man kan gå iväg under skoltiden.

Ser ministern att det kan krävas någon typ av regelförändring kring det här, eller räcker den här vägledningen? Kanske behövs det mer vägledning? Vad säger ministern? Vad man kan göra så att det verkligen blir fler som får tillgång till kulturskolan?

Anf. 55 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att se att barn har rätt till sin lagstadgade undervisningstid. Sedan kan man lösa det här på en mängd olika sätt, och det gör man redan runt om i landet i många kommuner.

Jag tror att det viktiga nu är att försöka vara kreativ och se hur man kan hitta lösningar. Många kommuner har gjort det här redan, och jag tror att Kulturrådet och Kulturskolecentrum kan spela en viktig roll i att sprida dessa exempel och skapa en trygghet hos både elever och lärare runt om i landet.

Privatisering av Arbetsförmedlingens verksamhet

Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Min fråga riktar sig till Mikael Damberg, som talar för hela regeringen.

Arbetsförmedlingen är i mycket djup kris. Vi hör om företag som söker kontakt med Arbetsförmedlingen och inte ens får svar. Personer som vill

ha utbildning hänvisas till socialkontoren och försörjningsstöd. Arbetsförmedlingen lägger ned på orter utan att någon tar över arbetsuppgifterna.

I det här läget verkar regeringen vilja fortsätta på inslagen väg och förstärka det med en kaosprivatisering av avgörande delar av Arbetsförmedlingens verksamhet. Vi har ju erfarenhet från etableringslotsarna. De fick avslutas på grund av omfattande fusk och ibland ren kriminalitet. Nu ska ett liknande misstag göras om.

Min fråga är: Varför lyssnar regeringen inte på riksdagens majoritet, som säger nej till denna kaosprivatisering av Arbetsförmedlingens verksamhet?

Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern och regeringen har agerat i den här viktiga frågan och fortsätter att göra det. Vi har vidtagit åtgärder för att säkra att Arbetsförmedlingen ska finnas och ha verksamhet i hela landet. Det handlar om lokal närvaro i hela landet, det handlar om att säkra att antalet arbetsmarknadspolitiska insatser ska kunna öka nästa år och det handlar om att säkra fungerande stöd för personer med funktionsnedsättning.

Arbetsmarknadsministern var ute i dag och förklarade att en ny generaldirektör tillsätts för Arbetsförmedlingen. Vi kommer i regleringsbrevet för nästa år att tydliggöra att Arbetsförmedlingen ska säkerställa ändamålsenlig lokal närvaro runt om i landet. Vi ska dessutom kunna använda anslagsparandet också för 2020, vilket innebär att 900 miljoner kronor mer kommer att kunna användas för arbetsmarknadspolitiska insatser nästa år.

Den här regeringen tar ansvar för att se till att stötta upp den här verksamheten, som drabbades väldigt hårt av M-KD-budgeten när den röstades igenom i Sveriges riksdag.

(Applåder)

Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Regeringen är ansvarig för kaoset i Arbetsförmedlingen, som direkt drabbar framför allt långtidsarbetslösa men även Sveriges kommuner. Man är inte beredd att avbryta en privatisering som saknar stöd i riksdagen.

Det ger inte Vänsterpartiet något annat alternativ än att fullfölja att lämna in en mistroendeförklaring mot ansvarigt statsråd. Vi kommer nu att ta kontakt med Moderaterna för att agera gemensamt i denna fråga.

Samtidigt skulle jag vilja sträcka ut en hand: Börja förhandla med oss! Gör upp om det här och se till att problemen löser sig och att kaosprivatiseringen stoppas!

(Applåder)

Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Om Jonas Sjöstedt ska lyckas med detta måste han kroka arm med Moderaterna och Sverigedemokraterna, de partier som har orsakat den ekonomiska krisen för Arbetsförmedlingen runt om i landet. Det är också dessa partier som på riksdagens bord har lagt förslag om stora ytterligare besparingar i arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen kommer att tillsätta en arbetsgrupp med samtliga riksdagspartier i syfte att ge partierna information och insyn samt möjlighet att följa arbetet med reformeringen. All nödvändig lagstiftning kommer att underställas riksdagen. Vill Vänsterpartiet påverka finns det möjlighet att göra det. Januariavtalet ligger fast.
(Applåder)

Skärpta krav för att få samordningsnummer

Anf. 60 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till inrikesminister Mikael Damberg som regeringens representant.

I Sverige har 870 000 personer via Skatteverket fått ett samordningsnummer för att kunna leva och verka här. Polisen och Skatteverket har larmat om att runt 45 procent, det vill säga ca 400 000 av dessa, inte har en styrkt identitet.

Det innebär att vi har en situation som är ohållbar, med ett system som skapar grund för ett parallellsamhälle där vi tappar kontrollen över vilka som är i vårt land. Människor riskerar att utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Det kan också handla om människor vars avsikter med att vara i Sverige är helt okända, och det finns en ökad risk för kriminalitet.

Skatteverket larmade redan 2017, och 2018 kom man tillbaka med förslag på strängare krav. Men i stället för att snabbt genomföra förslagen startade regeringen en utredning som ska slutföras 2021. Min fråga är: Varför lyssnar inte regeringen till Skatteverket och genomför förslagen på skärpta krav?

Anf. 61 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tycker att den granskning som görs av samordningsnumren är viktig, för det här är allvarligt. Jag tycker att det är bra att problemen kommer upp till ytan.

Som vi vet avslöjades problem med det här för flera år sedan. Då vidtog myndigheter flera åtgärder för att strama upp systemet. Antalet avslag ökade rejält, men granskningen visar att det finns fortsatta problem med samordningsnummer.

Därför kommer vi i Regeringskansliet att inleda ett arbete med ett snabbspår med skarp lagstiftning. Men vi behöver också ett omtag av hela lagstiftningen, och den utredningen fortsätter att jobba.

Jag vill dock vara noga med att säga att det inte är så att man har rätt att arbeta i Sverige med ett samordningsnummer. Arbetsgivare som anställer personer utan arbetstillstånd begår ett brott och kan dömas för detta.

Anf. 62 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Dagens situation vad gäller samordningsnummer är inte långsiktigt hållbar, och därför vill vi kristdemokrater se åtgärder nu.

Vi föreslår att man genomför en omstart, där dagens samordningsnummer avaktiveras och att de som behöver ett nytt samordningsnummer får göra en ny ansökan med strängare krav på identifiering. De bör också kunna gälla en begränsad tid, och de ska kunna avaktiveras vid upptäckta felaktigheter.

Min fråga blir: Hur ställer sig regeringen till dessa förslag på strängare krav?

Prot. 2019/20:45
5 december

Frågestund

Anf. 63 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag redogjorde för att det sker ett snabbspår med skärpt lagstiftning just nu. Vi behöver dock ett omtag om hela lagstiftningen, och därför jobbar utredningen.

Man måste också vara noga med att säga att det inte finns någon frisedel i detta. Arbetsgivare har inte rätt att anställa människor som saknar arbetstillstånd i Sverige. Det är ett brott, och detta kan man dömas för.

PISA-undersökningens resultat och intresset för läsning

Anf. 64 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! I veckan kom PISA-undersökningen med glädjande resultat i många delar. Det visar att politik kan förändra och förbättra.

Fördjupade studier som gjordes om läsning visar dock att det finns en hel del att göra och en del att oroa sig för, trots allt. Av ungdomarna är det 50–60 procent som läser bara när de måste. Ungefär 40 procent tycker att läsning är slöseri med tid. Läsningen av skönlitteratur minskar betydligt mer än i övriga OECD-länder. Många läser nyheter på nätet, men när man väger in alltsammans har 15-åringarnas läsning av nyheter totalt sett minskat avsevärt. Trenden verkar vara starkare än i många andra länder.

Detta får konsekvenser för vad det innebär att vara medborgare, och det får konsekvenser för skolresultatet. Min fråga till kulturministern är hur statsrådet ser på kulturens möjligheter att öka intresset för läsning och därmed se till att PISA-resultat för svenska elever framöver kan förstärkas ytterligare.

Anf. 65 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack, Christer Nylander, för frågan! Läsning och läsfrämjande är verkligen de mest centrala insatser vi kan göra både för skolresultaten. Det handlar såklart också om litteratur och läsning för varje enskild individ och vad det innebär för att kunna ta en aktiv roll i samhällsdebatten, för att uttrycka sig och för att ta sina demokratiska rättigheter i anspråk.

Vi har initierat flera läsfrämjande insatser både i och utanför skolan. Vi har sagt också i januariavtalet att Läsdelegationens arbete ska genomföras. Vi har nyligen beslutat om direktiv till en utredning för att se över hur tillgången till skolbibliotek kan bli mer likvärdig. Det finns också ett pågående arbete med biblioteksstrategin, som är viktig för att stärka rollen för folkbiblioteken runt om i landet, det vill säga en kombination av tidiga insatser och att främja böcker och läsande brett i samhället. Där har vi gjort en hel del, och vi ska göra mer.

Anf. 66 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Detta visar på något sätt hur viktig kulturpolitiken i grunden är. Det handlar om förmågan att läsa, att tolka det man läser, att delta i samtal, att vara en demokratisk medborgare och att lyckas i skolan.

Det är bra att statsrådet använder de verktyg som finns på bordet och som lyfts fram i januariavtalet: Läsidelegationen, biblioteksstrategin, satsningar på skolbibliotek och så vidare. Ser statsrådet ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka läsintresset?

Anf. 67 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Det finns alltid mer saker som kan göras. Vi ska lyssna på civilsamhället, de föreningar som jobbar med läsfrämjande insatser, på våra bibliotekarier och på våra lärare, som har god kunskap i att möta elever och barn för att utveckla och stimulera lärandet.

Jag kan också lyfta fram att jag tycker att satsningen på läslovet och att förskolor fått möjlighet att köpa in böcker och utveckla sina förskolebibliotek är två punktinsatser som haft betydelse för att höja statusen för läsningen.

Ungdomsrån

Anf. 68 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Mikael Damberg. Den rör ungdomsrån.

Vi vet att ungdomsrånen ökar på många platser runt om i landet. Jag är rädd att de kan komma att prioriteras ned i tider av skjutningar och grov organiserad brottslighet. Samtidigt riskerar dessa brott att skapa stor otrygghet bland unga och dessutom spä på klyftorna i samhället.

Eftersom jag är riksdagsledamot från Stockholmsregionen vet jag att detta påverkar många unga människor. Varje dag utförs tre ungdomsrån bara i den här regionen, och jag vet att ungdomsrånen har fördubblats under 2019 i min hemkommun Tyresö.

Vad gör regeringen för att minska ungdomsrånen?

Anf. 69 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Mathias Tegnér, för en viktig fråga!

Det här är en fråga som vi ska ta på stort allvar. Det finns de som vill ställa denna fråga helt vid sidan av frågan om gängkriminalitet. Men när jag talar med polisen och sociala myndigheter vet de att många av de ungdomar som tidigt, i låga åldrar, är inblandade i rån och utsätter andra människor för denna förnedring riskerar att fastna i kriminalitet längre fram. Den signal jag får från Polismyndigheten är att man tar denna fråga på mycket stort allvar.

Ökad lokal närvaro med poliser är en viktig del. Man jobbar nu ännu bättre med kameror. Ofta sker dessa rån i samband med kommunikationspunkter, till exempel tunnelbanor, pendeltåg och bussterminaler. Det är otroligt viktigt att polisen fortsätter att prioritera dessa brott och att sociala myndigheter ingriper med fasthet när unga människor börjar begå brott i unga år.

Anf. 70 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! En klok Tyresöbo skrev på internet. Jag hinner inte citera vad hon skrev, men hon nämnde både bostadssegregation och skolvalet som några saker som riskerar att leda till klyftor mellan människor, mellan

dem som har och dem som inte har framtidstro, hopp, tilltro, språk och fysiska saker. Jag är helt enig med statsrådet om att det behövs repressiva åtgärder för att hantera problemet, men frågan är vad vi kan göra för att främja alla ungdomars framtidstro.

Prot. 2019/20:45

5 december

Frågestund

Anf. 71 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först vill jag nämna en glad nyhet som kom i går angående PISA-resultaten. De är en eloge till elever och framför allt lärare och rektorer som har jobbat hårt med att vända utvecklingen i svensk skola. Det är det kanske viktigaste brottsförebyggande arbetet vi gör när vi ser stigande kunskapsresultat i svensk skola.

Men vi har också lovat att återkomma till kommunerna med ytterligare insatser för att ge stöd till det förebyggande och sociala arbetet. Ibland behövs också riktade insatser för de unga människor som riskerar att hamna snett i livet. Där behöver vi inte bara fler poliser, utan vi behöver också större sociala insatser.

Åtgärder mot människohandel och koppleri i EU

Anf. 72 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Justitieutskottet var för några veckor sedan på studieresa i Rumänien och Bukarest för att bland annat studera hur traffickingsituationen ser ut. Det är ett gigantiskt problem i Rumänien och även i andra EU-länder. Det här är även en del av mäns våld mot kvinnor. Det är ett globalt problem, men det är också ett problem i Sverige.

Jag skulle vilja fråga, fru talman, statsrådet Mikael Damberg vad regeringen avser att göra för att motverka trafficking och koppleri i Europeiska unionen.

Anf. 73 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Rasmus Ling, för en viktig fråga!

Sverige har valt att prioritera mäns våld mot kvinnor här hemma, men vi lyfter också upp jämställdhetsperspektivet i internationella sammanhang. Vi ser att det här är en enorm marknad där kriminella gäng och organisationer tjänar pengar på att utnyttja människor. Det här är en fråga vi kommer att fortsätta att arbeta med internationellt.

Men vi måste jobba på hemmaplan också. Därför är jag glad för att polisen rustar upp sina möjligheter att jobba mot kvinnovåld och våld i nära relationer. Det är inte bara människor som kommer utifrån som drabbas av våld.

Vi har också infört nya straff – människoexploatering. Det finns en skala för grov exploatering som kan komma till användning, och den ska täcka in människor som utnyttjas för tiggeri och andra ändamål eller i slavliknande förhållanden. Det första domslutet kom i dag i en tingsrätt där en krögare dömdes till fängelse efter att ha använt slavliknande kontrakt i sin verksamhet. Det är ett steg på vägen med hjälp av den nya lagstiftningen.

Anf. 74 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Jag är glad för svaret, och jag är glad för det batteri av åtgärder som vidtas på detta otroligt viktiga område.

Något som särskilt lyftes fram vid besöket i Bukarest var en önskan om att Sverige också ska vara mer aktivt på plats, ett mer direkt samarbete bilateralt. Därför skulle jag vilja ställa följdfrågan om det är något som inrikesministern är beredd att se över.

Anf. 75 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi kan göra mycket mer i bilaterala kontakter när det gäller människohandel, exploatering och i allmänt brottsförebyggande arbete. En del av de kriminella rör sig över gränser, och då har vi mycket att vinna på att samarbeta med ursprungsländerna. I de fall vi har gjort det har vi mött ett stort intresse från andra aktörer. Jag är beredd att se på vad vi kan göra ytterligare.

Regelkrångel i lantbruket

Anf. 76 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! I februari ställde jag en fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson. Den gällde regelkrånglet inom lantbruket. Jag nämnde bland annat en forskningsstudie som visar att antalet regler och krav som lantbruksföretagare ska leva upp till är 600 fler än för företag generellt.

Tillväxtverket skickade ut en egen enkät förra året där frågor om regelkrångel ställdes. Tillväxtverket inkluderade för första gången företagare som jobbar inom skog, jordbruk och fiske. Det visade sig att näst intill hälften anser att regelkrånglet hämmar tillväxten. Det är en dubbelt så hög andel jämfört med andra företagare. Slutsatsen är helt enkelt att man behöver se över regelkrånglet. Jag instämmer i det.

Vad gör statsrådet i denna viktiga fråga?

Anf. 77 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Betty Malmberg, för frågan!

Det här är ingen ny fråga, och den gäller egentligen alla branscher. Det man i botten måste ha med sig är att regler införs och beslutas av politiker för att det finns ett behov att uppnå, till exempel att säkra människors hälsa eller något annat. Med det sagt är det otvivelaktigt så att vi behöver göra mer för att underlätta när det gäller regelbördan för alla företag. Jag instämmer också i bilden av att specifikt jordbruksföretag som omfattas av en tillsynsverksamhet är extra tungt belastade.

Det vi främst gör på området i nuläget är att jobba med den andra handlingsplanen för livsmedelsstrategin. Min absoluta ambition är att regel frågan och hur vi jobbar med att underlätta på området ska vara prioriterat i arbetet.

Anf. 78 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det låter väl lovande att det här ändå ska komma in i en handlingsplan för livsmedelsstrategin.

Samtidigt vill jag säga att detta är något som brådskar. Det handlar inte bara om övriga företagare. Lantbruksföretagen har alltså över 600 extra

regler att förhålla sig till. Ska vi leva upp till livsmedelsstrategin handlar det faktiskt om tillväxten och framtidstron även hos livsmedels- och lantbruksföretagarna.

Smekmånaden är över. Jag skulle vilja höra när vi kan förvänta oss resultat.

Prot. 2019/20:45
5 december

Frågestund

Anf. 79 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tror att alla politiker gärna skulle vilja se en lösning på den här frågan. Jag tror också att man behöver jobba brett.

Jag noterar att den förra regeringen, alliansregeringen, hade en handlingsplan på detta område. Trots att man hade starkt fokus tror jag att man insåg hur svårt det är.

Man behöver ha många verktyg. Man behöver ha en strategi med flera delar, men man behöver också jobba med exempelvis Rättviksmodellen och titta på goda exempel. Det är jag beredd att göra.

Bidragfuska

Anf. 80 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Min fråga är till statsrådet Ardalán Shekarabi.

Vi kan konstatera att det svenska välfärdssystemet är oerhört belastat och sårbart. Bidragfusket får anses som utbrett, inte minst genom att regeringen profilerat Sverige som ett generöst välfärdsbidragsland.

För att tillgodoräkna sig de bidrag man kan ha rätt till krävs det att man anger korrekta uppgifter till Försäkringskassan. Allt annat är att anse som brott. Mörkertalet för fusk kan dessvärre antas vara relativt stort, och de senaste tio åren har antalet anmälda bidragsbrott ökat med ca 10 000.

Det är självklart att de som medvetet luras ska dömas för brott, men saken är den att de som har för avsikt att fuska inte har ambitionen att vara ärliga gentemot myndigheterna.

Regeringens viktigaste uppgift borde vara att säkerställa att det helt enkelt inte ska gå att fuska. Systemet är byggt på lojalitet till såväl landet som vårt välfärdssystem, och den ingången fungerar tyvärr inte i det samhälle som vi ser i dag.

Min fråga till statsrådet är: Skulle det kunna vara så att man varit för godtrogen i fråga om att kontrollera och säkerställa att utbetalningar görs korrekt?

Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Linda Lindberg, för frågan!

Regeringens och riksdagens uppgift är att kämpa för att upprätthålla tilliten till de svenska socialförsäkringarna, till vårt välfärdssystem.

Det är mot den bakgrunden som regeringen ända från första dagen 2014 har prioriterat arbetet med att bekämpa och förebygga brottslighet mot våra välfärdssystem. Det handlar om allt från det arbete som gjorts med ägar- och ledningsprövning till de specifika åtgärder som ska säkerställa att våra myndigheter har rätt verktyg för att komma åt fusk och brott mot bidragssystemet.

Därför har vi återinfört folkbokföringsbrottet. Det var fel av den förra regeringen att avskaffa det.

Därför har vi också skärpt straffen för grova bidragsbrott.
Därför börjar snart en lag gälla som förbättrar informationsutbyte mellan våra myndigheter för att bekämpa dessa brott.

Vi menar allvar. Det här ska bort från vårt samhälle. Det är en skyldighet vi har gentemot våra medborgare.

Anf. 82 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är på tiden att regeringen nu får fart på frågan och att utredningar och åtgärder är på gång.

Jag kan ändå inte låta bli att vara lite bekymrad eftersom ni historiskt sett har styrt landet. Ni har inte riktigt varit mottagliga för de signaler som vi länge har sänt att politiken ni för kommer att få stora konsekvenser för hela välfärdssystemet.

Nu står vi här. Personer utförsäkras, och fuskare får ta del av vår välfärd. Det vore mest ärligt om statsrådet kunde erkänna att ni har varit naiva i frågan.

Anf. 83 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Det finns kanske anledning att påminna Linda Lindberg och andra sverigedemokrater som befinner sig här i kammaren om att Sverigedemokraterna förra mandatperioden till exempel motsatte sig införandet av ägar- och ledningsprövning av de människor som styr våra skolor. Det är bra om man nu har vaknat och insett att vi behöver regler för att stoppa kriminella från att ge sig på den svenska välfärden.

Vi avser att fortsätta vårt arbete för att bekämpa och förebygga välfärdsbrott.

(Applåder)

Blanka läkarintyg

Anf. 84 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Då kan socialförsäkringsministern återigen ställa sig i talarstolen, för jag tänker ställa en fråga om blanka läkarintyg.

Vi vet ju att arbetsgivare i dag gör allt de kan för att få dem som är sjuka tillbaka till arbetet. De har ett stort ansvar i det och medverkar på alla sätt.

Arbetsgivarna ska nu också skriva en rehabiliteringsplan för hur återgången ska gå till. Då får arbetsgivarna ett blankt läkarintyg. De har ingen aning om vad diagnosen är eller vilken sjukdomsbild som den anställde har. Hur ska de då kunna bedöma rättigheten till ledighet och rättigheten till sjuklön eller över huvud taget anpassa arbetsplatsen för att den anställde ska kunna komma tillbaka?

Vad tänker ministern göra åt dessa blanka läkarintyg?

Anf. 85 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Solveig Zander, för det starka engagemanget i dessa frågor, inte minst när det gäller sjukskrivningar och företagare!

Som Solveig Zander känner till har regeringen sedan ett par år tillbaka fokuserat väldigt mycket på att höja kvaliteten i våra vårdverksamheter när det gäller sjukintyg. Regeringen har bland annat satt igång den samverkan

som vi nu har mellan Försäkringskassan och Socialstyrelsen, som handlar om att höja kvaliteten på försäkringsmedicinska bedömningar.

Jag tar med mig frågan om hur detta påverkar arbetsgivare i den första, initiala fasen av sjukskrivningen. Det är naturligtvis viktigt att det arbete som görs när det gäller rätten till sjukpenning och förbättringen av kvaliteten på sjukintygen i samband med det också kommer till nytta i den initiala fasen av sjukskrivningen, när arbetsgivaren är den part som tar emot sjukintyget.

Anf. 86 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Regeringen lägger ju fler och fler arbetsuppgifter på företagen. Det måste man underlätta på alla sätt och vis, men ni har inte lagt så stor möda på det.

Nu får arbetsgivarna också blanka läkarintyg. Det säger sig självt – hur ska man kunna anpassa arbetsåtergången om man inte vet vad sjukdomsorsaken är?

Jag frågade ministern: Vad tänker ministern göra åt dessa blanka läkarintyg?

Anf. 87 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, återigen, Solveig Zander!

Jag vill understryka att det självklart är så att samhället, staten, regeringen och riksdagen måste säkerställa att arbetsgivare tar sitt ansvar för att bekämpa ohälsan i svenskt arbetsliv. Det är en självklar skyldighet vi har om vi vill se till att människor inte hamnar i långvariga sjukskrivningar. Då måste också arbetsgivaren ta sitt ansvar, och det var rätt av regeringen att förändra regelverket. Men jag tar med mig den specifika frågan.

Brottsförebyggande åtgärder

Anf. 88 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! I natt sköts det i min hemstad Norrköping. Två män är mördade. Den ene var precis frisläppt från ett långt fängelsestraff.

Sedan hösten 2014 har regeringen tagit initiativ till över 50 straffskärpningar. Anstalter och häkten är nu överfulla. Poliserna är fler än på väldigt länge, och det har skett vapenamnester.

Men skjutningarna minskar inte, för regeringen har missat det som verkligen minskar brottsligheten. På det brottsförebyggande arbetet satsas ingenting. Kommunernas socialtjänst går på knäna. Inslussningen till samhället från anstalterna fungerar uppenbarligen inte.

När ska regeringen inse att straffskärpningar inte minskar antalet skjutningar och börja satsa på de brottsförebyggande åtgärderna på riktigt?

Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag vill inte ställa tuffare tag och fler poliser mot det förebyggande arbetet. Jag tror att båda delarna behövs.

När vi bygger ut polisen kommer det att göra skillnad för trygghet runt om i hela Sverige. När vi till exempel skärpte straffen för grova vapenbrott ledde det till att poliser nu häktar och låser in människor som bär på vapen i en helt annan utsträckning än tidigare. Det är rätt och behöver göras. Vi

kommer att behöva fullfölja en del av dessa straffskärpningar för att komma åt de kriminella gängen.

Sedan är det sant att det behövs mer förebyggande arbete. Jag ska inte kommentera enskilda fall, men det kan finnas vuxna människor som är grovt kriminella och inte riktigt mottagliga för förebyggande arbete. Kommunerna måste ha fokus på skola, socialtjänst och fritidsverksamhet för i första hand unga människor. Och i dag kan vi väl ändå berömma skolan för det som hände i går, när vi fick veta att vi har uppnått en vändning i svensk skola och att kunskapsresultaten går åt rätt håll. Det betyder oerhört mycket för det förebyggande arbetet.

Anf. 90 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Jag vill nog ändå ställa hårdare tag mot det brottsförebyggande arbetet när detta arbete inte presenteras från regeringen. Finns det resurser för att lägga fram politiska förslag om 50 olika straffskärpningar måste samma resurser läggas på det brottsförebyggande arbetet.

PISA-resultatet är toppen, men det behövs mycket mer. Vi kan inte ha socialtjänster som går på knäna och inte har en rimlig chans att arbeta brottsförebyggande.

Anf. 91 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är lärarna som har gjort skillnad i skolan. De har också fått arbetskompisar – ungefär 30 000 fler människor jobbar i svensk skola i dag jämfört med 2014. Det är klart att det ger mer stöd till unga människor; det är brottsförebyggande arbete. I offentlig sektor arbetar 100 000 fler.

I 34-punktsprogrammet mot gängkriminalitet nämns avhopparprogram och mer pengar till socialtjänst, till skolor i de mest utsatta områdena och till fältare på kvällar och helger. Det behövs också mer sociala insatser. Regeringen kommer att återkomma till detta i samarbete med Centerpartiet och Liberalerna.

Torskfiskeförbud i Östersjön och ersättning till yrkesfiskare

Anf. 92 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Landsbygdsminister Jennie Nilsson, varför ersätts inte de yrkesfiskare som drabbas av torskfiskestoppet i Östersjön på ett adekvat sätt? EU-kommissionen har beslutat om ett torskfiskeförbud i Östersjön. Fisket har varit stoppat sedan den 24 juli i år. Regeringen har ställt sig bakom kommissionens beslut. Först i mitten av oktober sa regeringen att ersättning ska utgå till berörda yrkesfiskare med anledning av beslutet.

Jag har talat med Tom från Sølvesborg, som har fiskat i 46 år; han är 62 år gammal. Den ersättning han erbjudits för att han inte längre får fiska torsk uppgår till 8 914 kronor för tiden 24 juli till 31 december i år. Det är 48 kronor om dagen när han berövats sin försörjningsmöjlighet. Ersättningen är en förolämpning mot yrkesfiskare. Varför ersätts inte de yrkesfiskare som drabbats av torskfiskestoppet i Östersjön på ett adekvat sätt, ministern?

Anf. 93 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Roland Utbult! Jag kan konstatera att situationen för Östersjötorsken är akut. Därför har det varit nödvändigt och bra att både Sverige som nation och EU-kommissionen har agerat utifrån den rådande situationen. Jag delar dock bilden att man behöver jobba med både kort- och långsiktiga åtgärder när det gäller att kompensera fiskarna och hjälpa dem att ställa om.

Vi har så här långt fattat beslut kopplat till nödstoppet. Det innebar att man kunde få ersättning för att man var helt stillaliggande. De reglerna har vi utformat så som vi kan utforma dem, det vill säga exakt i enlighet med Fiskerifondens ersättningsregler, som är begränsande. Skulle vi välja någon annan metod skulle det stå i strid med statsstödsregler. Det är alltså denna modell vi har valt och kan välja.

Anf. 94 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Regeringen talar ofta om det småskaliga yrkesfisket samtidigt som man, menar jag, medverkar till att omöjliggöra det. Inför nästa år: Yrkesfiskare får a-kassa bara om det är storm eller is på havet. Frågan är varför de yrkesfiskare som nu drabbas av torskfiskestoppet i Östersjön inte kan erhålla arbetslöshetsförsäkring. Vad vill ministern göra åt detta?

Anf. 95 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! En av de absolut roligaste sakerna med min portfölj är att den i någon mening berör väldigt många människor. Detta är dock en fråga som egentligen inte tillhör min portfölj. Men jag har gjort samma notering och spaning som Roland Utbult och kan konstatera att man kommer i kläm här. Detta är dock inte heller en fråga för ett annat departement utan för a-kassorna; det handlar om hur de har valt att organisera sig och betala ut.

Men detta är bekymmersamt. Vi behöver titta på om det går att hantera på något rimligt sätt.

Satsningar på regional tillväxt

Anf. 96 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Jag har en fråga till Jennie Nilsson. I förra veckan deltog jag i *Opinion live* i SVT för att debattera hur hela Sverige ska kunna leva. I Östavall i Ånge varslas 80 personer på ett sågverk, och ca 20 entreprenörer förlorar också sina jobb. Tidigare har också ett antal statliga jobb försvunnit från kommunen.

Det är viktigt att vi socialdemokrater fortsätter att visa att vi menar allvar med att hela landet ska leva och växa och att vi fortsätter att prioritera landsbygden. Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet: Vilka satsningar avser regeringen att göra för Sveriges olika landsbygder och för regional tillväxt?

Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Monica Haider, för en väldigt angelägen fråga, och grattis till en bra insats i *Opinion live*! Detta är en viktig fråga som förtjänar att debatteras seriöst.

Redan förra mandatperioden gjorde vi en kursändring när det gäller landsbygdspolitiken. Landsbygdskommitténs arbete ledde till 75 skarpa förslag, som vi nu på olika sätt håller på att processa fram. Detta är viktigt, men det kommer inte att räcka. Därför är det också väldigt viktigt att fortsätta med de satsningar som har påbörjats när det gäller att förstärka kommunernas ekonomi.

Mycket av det som är viktigt på riktigt för människor på landsbygd handlar om en fungerande välfärd, men också om exempelvis kommersiell service. Vi satsar i dag på dagligvaruhandel så att sådan ska finnas på fler ställen. Det är en satsning som vi kommer att fortsätta.

Jag tror dock att vi kommer att behöva vässa oss ytterligare och ta denna debatt till nya nivåer.

Anf. 98 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tycker också att det är viktigt att vi fortsätter på den inslagna vägen när det handlar om att göra satsningar för hela Sverige. Min fråga blir därför: Vad anser statsrådet att vi behöver göra mer för att man ska kunna bo och verka i hela Sverige?

Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tar vid där jag slutade eftersom tiden för varje inlägg är kort. Jag tror också att kostnadsutjämnningssystemet, som är på väg fram, är väldigt viktigt för att vi ska klara att sluta klyftor mellan stad och land. Där låter vi nu kriterier som exempelvis gleshet och socioekonomi få ett större genomslag. Detta kommer att betyda väldigt mycket.

Vi har fokuserat mycket på utmaningarna; det måste man göra. Men vi behöver också jobba mer med att lyfta attraktivitet och det som stärker kommuners attraktivitet.

Den ökade vargpopulationen

Anf. 100 JOHN WEINERHALL (M):

Fru talman! För första gången på 170 år har nu en vargstam etablerat sig i Östergötland. I mina hemtrakter utanför Finspång finns nu ett vargrevir som hotar tryggheten för dem som bor och verkar där. Jakthundar som blir attackerade och får som blir rivna och dödade är verkligheten för de boende söder om Hällestad utanför Finspång.

Detta får oerhörda konsekvenser. Människor vågar inte längre gå ut med hunden. Bönder funderar på att plantera igen betesmarker, och jägare vågar inte släppa sina hundar under jakten. Allt detta riskerar att resultera i att de öppna landskapen och den biologiska mångfalden försvinner, att vildsvinspopulationen ökar och att människor och djur håller sig inomhus.

Dessutom har vi i dag dubbelt så många vargar jämfört med riksdagens nedre mål på 170. Trots detta beviljas ingen skydds- eller licensjakt på varg. Därför vill jag fråga landsbygdsministern vad hon avser att göra åt vargproblemet, som blir allt större för allt fler runt om i vårt land.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 101 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket, John Weinerhall, för frågan! Riksdagen har här i kammaren fattat ett beslut som säger att vi ska ha en vargstam med gynnsam bevarandestatus samtidigt som hänsyn ska tas till exempelvis tamdjurshållning och socioekonomi. Vi har sedan delegerat beslutsfattandet till lämpliga myndigheter och regioner, som ska utgå från lämplighet och vetenskaplig grund. Det är i första hand länsstyrelserna och viltvårdsförvaltningarna som har detta ansvar.

Jag kan konstatera att det inte stämmer att varken skyddsjakt eller licensjakt tillåts. Det förekommer, och det är rimligt och bra. Det som är sant är att vi inte har någon licensjakt i år. Om man jämför med för två år sedan har vargpopulationen minskat från 355 till 300.

Utvisningen av terroranklagade imamer

Anf. 102 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Regeringen håller nu på och försöker undanröja de verkställighetshinder som gör att en grupp aktiva terrorimamer inte kan utvisas från Sverige. Vad detta betyder i praktiken är att man försöker upprätta diplomatiska garantier för att dessa personer ska behandlas humant i sina hemländer. Att detta inte riktigt lyckas beror sannolikt på regeringens berömda senfärdighet. Sverige har aldrig använt denna metod tidigare, trots att denna typ av verkställighetshinder inte är ovanlig och att andra EU-länder har använt metoden under lång tid.

Till skillnad från regeringen såg vi detta problem komma. Vi väckte därför en motion för över fyra år sedan som uppmanade regeringen att påbörja detta arbete. Socialdemokraterna i utrikesutskottet var dock lika ointresserade som regeringen och avstyrkte motionen med hänsyn till att det inte behövdes.

Jag vill därför fråga Mikael Damberg: Tycker du att det har varit klokt av Socialdemokraterna i både riksdag och regering att ignorera detta problem under så lång tid?

Anf. 103 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att regeringen har fattat beslut om utvisning och att en domstol har beslutat att det inte är möjligt att genomföra utvisningen. Det är något som binder regeringen. Det är denna situation vi har i Sverige, men också många västeuropeiska länder har exakt samma problem.

Regeringen arbetar för att kunna bli av med verkställighetshindren. Det är inte ett enkelt arbete. Det beskrivs som att det skulle ha gått att fatta ett beslut för tre år sedan och att det skulle gälla i dag. Så går det ju inte till. Det går till så att det är enskilda fall, det är enskilda länder, det är långa förhandlingar och det är arbete utifrån de förutsättningar som finns. Vi har en dialog med Säkerhetspolisen och med andra länder som har tillämpat detta. De vittnar om att det är ett oerhört svårt och långsiktigt arbete och inte något som går att genomföra generellt, utan det krävs individuella och riktade insatser för att göra det möjligt.

Vi har numera en regering som jobbar för detta. Det hade vi inte tidigare.

Anf. 104 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! I dag genomför Rädda Barnen en aktion utanför Sveriges riksdag för att uppmärksamma de barn som sitter fast i läger i nordöstra Syrien. Barnen har varit en lång följetong under 2019, och trots den stora uppmärksamhet som barnens lidande har fått i svenska medier har regeringen inte lyckats få hem fler än sju barn. Enligt Rädda Barnen bedöms fortfarande ett sextiototal barn med starka kopplingar och band till Sverige finnas kvar.

Vänsterpartiet har lyft upp frågan flera gånger under året. Bland annat har jag själv lämnat in inte en, inte två utan tre skriftliga frågor till regeringen om saken. Ett barn ska aldrig hållas ansvarigt för sina föräldrars val. Flera barn har nu tvingats leva mer än en fjärdedel av sina liv i inhumana flyktingläger. De vill hem, eller som ett barn sa i ett inspelat samtal: "Jag vill dricka juice med dig, farmor".

I år fyller barnkonventionen 30 år, och den 1 januari blir barnkonventionen svensk lag. Vad tänker regeringen göra för de svenska barn som lider i nordöstra Syrien?

Anf. 105 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först och främst är Sverige en stor humanitär givare till de länder och regioner som har drabbats hårt av konflikten i Syrien och Irak. Vi jobbar för att kunna hjälpa barn att ta sig hem till Sverige. Det är inte ett enkelt arbete. Vi har lyckats ta hem sju föräldralösa barn. Vi jobbar med fler föräldralösa barn, men det är en komplicerad process.

Turkiets senaste agerande i regionen har inte underlättat arbetet. Om detta hade varit en enkel fråga hade fler västeuropeiska länder löst den. Så är det inte, utan det är komplicerat i flera länder. Men utrikesförvaltningen jobbar på det, och vi prioriterar de föräldralösa barnen.

När det gäller andra typer av barn som har föräldrar i lägren som väntar på åtal eller när de som håller lägren inte kommer att släppa vuxna människor som kanske kan dömas för brott blir det ännu mer komplicerat att reda ut släktskap men också hur vårdnadsfrågan ska hanteras när svensk lag tillämpas fullt ut.

Livsmedelsstrategins effekter

Anf. 106 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till landsbygdsministern.

Det har snart gått tre år sedan riksdagen antog livsmedelsstrategin. Jag var själv med och förhandlade om den. Den bygger på att vi ska få fler konkurrenskraftiga och lönsamma svenska jordbruk. Vårt lands självförsörjning av livsmedel ska öka. Livsmedelsproduktionen ska kort och gott öka i vårt land.

Hur har det då gått? Tyvärr har det inte gått speciellt bra. Jordbruksverket kom med en siffra i höstas som visade att antalet mjölkföretag fortsätter att minska. Cirka fem mjölkföretag slutar varje vecka. Sverige är det enda EU-land där invägd mjölk minskar. Vår självförsörjning av livsmedel

fortsätter att minska i stället för att öka. När jag frågar bönder säger många att lönsamheten är för dålig.

Min fråga är: På vilket sätt märker jordbrukare av livsmedelsstrategin på gårdsnivå i dag jämfört med för tre år sedan, när den inte fanns?

Prot. 2019/20:45

5 december

Frågestund

Anf. 107 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Magnus Oscarsson!

Jag har samma bild av att lönsamhet eller brist på lönsamhet sammantaget är den största utmaning vi har kopplat till att få större självförsörjning och fler människor som vill vara bönder i Sverige. Därför är jag väldigt glad över att man under den förra mandatperioden gjorde något unikt i Sverige: Vi fick för första gången en samlad strategi för hur vi ska jobba med dessa frågor, från primärproduktion till export.

Däremot vänder man inte en utveckling över en natt, utan det handlar om att vara långsiktig och hållbar i arbetet. Vi är just nu i ett läge där vi håller på och jobbar med att ta fram en andra handlingsplan. Min ambition där är att fokus exempelvis ska ligga på att hantera sådant som märks på gårdsnivå, inte på forskning, innovation och nya produkter, för sådant tar tid, och inte på att hamna på export med en gång, för det tar också tid. Fokus ska kanske snarare ligga på regelfrågor och den typen av frågor.

Reform av pensionssystemet

Anf. 108 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till Ardalán Shekarabi.

Nu kommer välkomna reformer för pensionärerna. Viktiga steg är avskaffande av pensionärsskatten, höjning av garantipensionen och höjning av bostadstillägget. Mer måste dock göras, för hela pensionssystemet är underfinansierat. Många får bara cirka hälften av sin tidigare inkomst i pension, och i framtiden är risken att en del bara kommer att få 40 procent av sin tidigare lön i pension. En målsättning som har förts fram är att vi borde få 70 procent av vår tidigare inkomst i pension. Ett exempel är att om man skulle avsätta bara 1 procent mer till pensionen skulle det innebära 20 miljarder mer per år och kanske en värdestegring så att det blir 8 procent högre pension.

Min fråga är: Hur arbetar regeringen för att alla ska kunna leva på sin pension?

Anf. 109 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Hillevi Larsson, för frågan!

Vi jobbar i flera steg. Pensionerna höjs redan den 1 januari. Precis som Hillevi Larsson sa höjs garantipensionen och bostadstillägget. År 2021 införs pensionstillägget, och det blir en höjning av pensionerna för breda löntagargrupper. Detta steg anser vi bör följas av en ökad inbetalning till pensionssystemet – en höjning av pensionsavgiften. Dock är inte partierna i Pensionsgruppen överens om detta.

Det vi har kunnat komma överens om är att göra en översyn av avgifterna. Det är ingen hemlighet vad som är vår linje i detta, men nu görs en översyn. Vi kommer att agera för att nå enighet med partierna i Pensionsgruppen så att inbetalningarna till pensionssystemet kan öka, för det är en

förutsättning för att vi ska nå ett mål som alla borde ställa sig bakom: att alla bör ha minst 70 procent av slutlönen i pension. Pensionerna måste höjas.

Ökat deltagande i PISA-undersökningens prov

Anf. 110 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Fru talman! Under veckan har vi tagit del av resultatet från PISA-mätningen. Vid första anblicken är den glädjande med en positiv utveckling. Vid en djupdykning i resultatet blir jag oroad. Det så kallade bortfallet, elever som valdes ut för att vara med men som av olika anledningar inte dök upp vid provtillfället, har ökat från 9,3 procent i förra mätningen till 13,5 procent nu. Än mer oroad blir jag när vi sticker ut markant när det gäller andelen 15-åringar som nu finns i det svenska skolsystemet och som inte ens har fått delta i proven då deras kunskaper i svenska språket är så låga att de inte på ett meningsfullt sätt bedöms kunna genomföra provet. Tidigare 5,7 procent har blivit hela 11,1 procent – nästan en fördubbling. Detta ska jämföras med genomsnittet på 4 procent för hela OECD eller riktlinjen att det inte bör överstiga 5 procent.

Min fråga med anledning av detta är: Vad gör regeringen för att öka deltagandet och därmed tillförlitligheten inför kommande mätningar?

Anf. 111 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är en viktig diskussion om PISA-resultatet, eftersom detta innebär en vändning. Sveriges rektorer och lärare ska ha en eloge som har jobbat hårt de senaste åren och nu kan se att Sverige ligger över OECD-snittet i alla tre ämnen som granskades, och vi har en positiv utveckling på alla ämnesområden. Det är ett hårt arbete från både elever och lärare som ligger bakom detta. Det har också gjorts en del insatser från politiken som har gjort det möjligt att till exempel anställa omkring 31 000 fler människor som jobbar i svensk skola.

Jag blir lite orolig för att Moderaterna ändå försöker misstänkliggöra vändningen. Detta är OECD:s regler; det är ingenting som Sverige har hittat på. OECD har bestämt vilka som ska ingå i undersökningen av de elever som granskas. Man tillämpar exakt samma regler för alla länder. Då kan man säga att givet den utmaning som Sverige har haft på migrationsområdet är det fantastiskt att alla elever, trots att vi har haft fler elever som har utländsk bakgrund i denna mätning än tidigare, presterar bättre resultat.

Ett särskilt rehabiliteringsspår för psykiatriska diagnoser

Anf. 112 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Vi har världens friskaste befolkning men samtidigt flest personer som är sjukskrivna. Det som oroar mig är att den psykiska ohälsan växer och nu står för hälften av alla sjukskrivningsfall i vårt land. Så kan vi inte fortsätta att ha det.

Den stora majoriteten av dem som är sjukskrivna med psykiatriska diagnoser är kvinnor i så kallade kontaktyrken – vård, skola, omsorg.

Försäkringskassan bedömer sjukintyg och tar beslut utifrån ett beslutsstöd som Socialstyrelsen tagit fram. Detta beslutsstöd är definitivt inte anpassat för psykiatriska diagnoser. Det är en mycket stor skillnad mellan att bli bedömd för en sjukskrivning av en fraktur i foten och att bli det för en psykiatrisk diagnos. Vi behöver ett särskilt rehabiliteringsspår för psykiatriska diagnoser.

Anf. 113 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Elisabeth Björnsdotter Rahm för frågan och för hennes starka engagemang i dessa frågor.

Regeringen har jobbat mycket aktivt med de frågor som handlar om det förebyggande arbetet kring sjukskrivningar och samverkan mellan olika aktörer. Vi har dragit igång ett initiativ som handlar om att få parterna på arbetsmarknaden att ta ett större ansvar för bättre arbetsmiljö, som naturligtvis är en mycket viktig fråga inte minst i kontaktyrken. Vi har gett i uppdrag till Socialstyrelsen och Försäkringskassan att jobba för att de medicinska underlagen och de försäkringsmedicinska bedömningarna ska förbättras. Detta arbete har redovisats, och där finns också en hel del idéer om hur detta arbete ska fortsätta. Detta är naturligtvis en prioriterad fråga för regeringen vid sidan om den process som handlar om att säkerställa att vi har ekonomisk trygghet vid sjukfall. Då måste också regelverket förändras, inte minst när det gäller sjukpenning.

Villkoren för långtidssjukskrivna

Anf. 114 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ardalan Shekarabi. Den tar egentligen vid där statsrådet slutade sitt förra svar.

När jag är ute och träffar företrädare för de fackliga organisationerna och företrädare för arbetsgivare diskuterar vi naturligtvis ofta sjukförsäkringen. Dessa samtal tar ofta sin utgångspunkt i att det var mycket bra att vi avskaffade den så kallade stupstocken inom sjukförsäkringen. Men där framskyntar också en oro för att sjukförsäkringen inte riktigt levererar den trygghet till de enskilda som den borde göra. Framför allt handlar detta om människor som har varit sjukskrivna under en längre period och blir utförsäkrade för att de ska prövas mot arbetsmarknaden i stort.

Därför är min fråga till statsrådet om han delar denna oro och om statsrådet är beredd att göra någonting åt detta.

Anf. 115 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Rikard Larsson för frågan. Mitt svar är ja; jag delar denna oro.

En av de mörkaste stunderna i denna kammare var när det applåderades efter maktskiftet 2006 när rätten till sjukförsäkring försämrades av denna kammare. Nu ser vi effekten av denna lagändring. Vi ser effekterna för människor som har slitit i ett helt yrkesliv och som blir sjuka och hamnar i denna problematik.

Den 31 januari kommer en viktig utredning om rätten till sjukpenning – den bedömning som görs i förhållande till normalt förekommande arbete. Mitt uppdrag från Sveriges statsminister Stefan Löfven är att säker-

ställa att vi förbättrar sjukförsäkringen och ökar den ekonomiska tryggheten för de människor som är sjuka.
(Applåder)

Gängkriminaliteten och invandringen

Anf. 116 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Den grova gängkriminaliteten blir bara grövre och grövre. När man kan mörda en kvinna som håller sitt spädbarn i famnen genom att skjuta henne i huvudet på öppen gata är det så fruktansvärt att man nästan inte vill tro att det är sant.

Bara i natt var det två mord och flera mordförsök samt sprängning i ett radhus. Detta börjar bli vardagsbrott i Sverige, och jag är mycket oroad.

Brårapporten för några år sedan har visat att utlandsfödda är överrepresenterade när det gäller våldsbrott. År 2017 gjorde Expressen en kartläggning av 192 dömda gängkriminella. 40 procent av dem var utlandsfödda och 82 procent av dem hade två föräldrar som var utrikes födda.

Statsminister Löfven nekade i en intervju i *Agenda* till att det finns ett samband mellan gängkriminella och invandring. Han såg inte detta komma. Det är helt verklighetsfrämmande.

Min fråga till Mikael Damberg är: Såg Damberg detta komma?

Anf. 117 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Statsministern påpekade att det finns ett samband mellan den växande segregationen, klassklyftorna och de bostadsområden som har lämnats väldigt mycket på egen hand, där polisen inte har funnits närvarande och andra myndigheter inte har bidragit till att hålla ordning. Det är i dessa miljöer som de flesta skjutningar sker, det är i dessa miljöer som mest narkotikaförsäljning sker och det är här som gängen skapas och byggs upp. Så det är klart att det är en relevant fråga som man inte kan bortse från hur vi håller ihop samhället och ser till att staten är tillräckligt stark för att slå tillbaka.

Sedan är det så, och det är ingen nyhet, att personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade i statistiken över brott. Det är en statistik som har funnits väldigt länge. Men man kan inte sätta färg på brottslingar. Oavsett vem som begår ett mord eller ett rån ska denna person sitta i fängelse, och då måste juridiken och domarna vara färgblinda.

Hållbara hav

Anf. 118 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Medvetenheten ökar ständigt om situationen i våra hav och i somliga av våra fiskbestånd. Därtill har Sverige högt satta mål i fråga om hav och marina resurser gentemot nästa generation.

För att vissa arter alls ska förekomma i våra vatten och även på våra tallrikar i framtiden krävs akuta och kraftfulla åtgärder. Därtill måste givetvis dialog föras med berörda branscher kring hållbarhet och långsiktiga spelregler.

Därför vill jag ställa följande fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson: Vilka åtgärder anser statsrådet är mest angelägna i närtid för att få en hållbar situation i våra hav?

Prot. 2019/20:45
5 december

Frågestund

Anf. 119 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Hanna Westerén för frågan.

Jag tror att vi behöver ta ett helhetsgrepp över hela den situation som vi har. Det finns inte en lösning som innebär att vi skyddar våra bestånd, utan vi behöver jobba brett för att säkerställa att vi har livskraftiga bestånd. Då behöver vi jobba både med att reglera fisket och med att ha riktade åtgärder för att haven ska bli friskare, exempelvis att titta på andra skadegörare som säl och annat som också påverkar situationen för exempelvis torsken. Det får konsekvenser, inte minst för näringen. Då behöver man jobba brett också med detta.

Vi behöver jobba med kortsiktiga insatser, men framför allt kanske med långsiktiga insatser. Vi behöver ha en dialog med näringen om hur den kan vara med och bidra när man inte fiskar fullt ut och kanske plocka upp plast, spöknät och bidra till att vidta miljöhjälpande åtgärder och mycket mer. Ingenting kan göras utan en bra dialog.

Nationella åtgärder för stärkt lönsamhet i svenskt jordbruk

Anf. 120 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Landsbygdsministern får gärna ställa sig i talarstolen igen.

Förra veckan frågade jag statsministern hur vi stärker lönsamheten för svenskt jordbruk. När vi i EU driver den linje som vi faktiskt är överens om i EU-nämnden, nämligen att vi ska sänka EU-stöden, behöver vi vidta nationella åtgärder för att stärka lönsamheten. Statsministern svarade med att regeringen sedan två år tillbaka driver en politik som ska öka lönsamheten, och jag menar att lanterbruget inte alls märker det. Jag hoppas såklart att EU:s nya jordbrukspolitik kommer med bra lösningar, men vi behöver ju göra saker nationellt. I Moderaternas budget har vi ett flertal förslag om hur vi stärker lönsamheten på kort sikt.

Jag vill därför höra om regeringen har några bra förslag om hur vi på kort sikt stärker lönsamheten, innan vi har kommit in i den nya jordbrukspolitiken.

Anf. 121 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, John Widegren!

Jag delar bilden att vi behöver jobba brett. Vi behöver jobba med att få till en bra CAP utifrån svenska perspektiv, och vi behöver jobba med nationella insatser. Det verktyg vi har valt är att vi numera jobbar med en livsmedelsstrategi, som är antagen i riksdagen. Den bygger på att man ska jobba med långsiktigt hållbara åtgärder, som forskning och innovation och så vidare, men den behöver också ha en tydlig tyngd på att jobba med sådant som påverkar på gårdsnivå. Det handlar om till exempel regelförbättringsarbeten, investeringsmedel för att omställning och uppskalning ska kunna genomföras och så vidare.

Jag ser fram emot att få ta del av de konstruktiva idéer som enligt John Widegren finns från Moderaternas sida.

Frågestunden var härmed avslutad.

Kultur, medier, trossamfund och fritid

§ 5 (forts. från § 3) **Kultur, medier, trossamfund och fritid** (forts. KrU1)

Anf. 122 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Jag tänkte beröra området friluftorganisationer.

Svenskt Friluftsliv har 26 ideella underorganisationer, som tillsammans har 1,6 miljoner medlemmar. Underorganisationerna består av ungefär 9 000 lokala och regionala föreningar. De arbetar utifrån tre övergripande strategier: att stärka den långsiktiga finansieringen för medlemsorganisationerna, att höja friluftslivets status i samhället och att värna allemansrätten.

Det ökade stillasittandet är i dag en stor folkhälsoutmaning, inte minst bland barn och unga. De naturliga relationerna till rörelse och naturvivelser blir färre, och så även den vardagliga motionen. En viktig del i arbetet med att vända den här utvecklingen är just att stärka friluftslivets ställning i samhället. Det finns också stora möjligheter att nå samarbete med våra nordiska grannländer, då hela Norden har ett friluftsliv som är rikt på olika sätt.

Förutom många arbetstillfällen har friluftslivet ett stort ekonomiskt värde. Det kan betraktas som en process där en upplevelse skapas av besökare i naturen genom en kombination av bland annat tid, kunskap, anläggningar och resurser. Tillgänglighet är också viktigt inom rehabilitering, då natur och friluftsliv har en stärkande och läkande effekt.

Med begreppet ”friluftsliv för folkhälsa” kan samhället ta ett större tag inom fler sektorer. Grön omsorg där djur och natur används i vård- och rehabiliteringssyfte är en väg, och en annan är att höja kunskapsnivån både i skolan och generellt. Redan under 1800-talet infördes friluftsverksamhet i skolan. Upplevelsebaserat lärande är ett starkt motiv för detta. Det behöver inte handla enbart om fler friluftsdagar, utan det kan kanske handla om att införa friluftsinslag i nuvarande schemabild.

Många nyttjar naturen och friluftslivet på olika sätt. Beroende på utövande kan slitage uppstå på bland annat leder i sårbar natur. Därför behövs en översyn av hur man kan hantera olika former av slitage, inte minst för att länsstyrelsernas arbete med detta ska stödjas.

Nordiska ministerrådet finansierar organisationen Nordforsk, som skapar förutsättningar för nordisk forskning. Ambitionerna är effektivitet, inverkan och kvalitet inom forskningssamarbete och att bidra till att Norden ska vara världsledande inom forskning och innovation. Här finns möjlighet att lyfta fram forskning om bland annat friluftsliv och folkhälsa, inte bara i det nordiska samarbetet utan även nationellt. Med anledning av detta menar vi att en anslagshöjning är viktig.

(Applåder)

Anf. 123 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Så trevligt att få delta i en kulturdebatt i riksdagen!

Som miljöpartist vill jag se ett starkt kulturliv i Sverige. Kulturen trivs i den gröna ideologin och är en viktig del av den gröna omställningen. Kulturen får individer och samhällen att växa, och den erbjuder en meningsfull fritid, ett kreativt yrkesliv och en bättre skola. Kulturen är demokratifrämjande men också klimatsmart. Kulturlivet ska vara tillgängligt för alla, oberoende av vem du är, var du bor och vilken bakgrund du har. Detta är värden som är viktiga att vårda, och där har det offentliga en betydelsefull och viktig uppgift.

Fru talman! Som Miljöpartiets talesperson gällande utbildning och forskning, men också som kulturpolitiker, vill jag ägna mina minuter i den här debatten åt ett område där kultur och utbildning korsar varandra, nämligen folkbildningen. Jag vill göra det därför att folkbildningen och folkbildningens hela idé ligger nära min gröna ideologi.

Detta är ett ibland kanske lite bortglömt område, som ligger sist i utgiftsområdet i budgetpropositionen, men det är ett stort område. Det tilldelas mycket pengar och berör många människor – över 600 000 personer följer studiecirklar, och mer än 55 000 personer går en längre kurs på en folkhögskola. Det är den enskilt största utgiftsposten i budgeten. Vi har stor geografisk spridning: Folkbildningen handlar till största delen om folkhögskolor, som vi har i mer än hälften av landets kommuner, och studieförbund, som har verksamhet i *alla* landets kommuner.

Stödet till folkbildningen ska, i enlighet med beslut vi har tagit här i kammaren, följa fyra syften. Det handlar om att stärka demokratin, att stärka människors möjlighet att delta i samhällsutvecklingen och att utjämna klassklyftor och stärka bildningen, men det handlar också om att stärka deltagandet i kulturlivet. Det är bra syften. Miljöpartiet har också velat ha ett tillägg om hållbarhet, vilket vi hade tidigare när vi hade en indelning i verksamhetsområden i stället för syften. Jag vill dock stanna upp vid några av syftena.

Kultur och bildning hör ihop. Det är en utgångspunkt för folkbildningen. Det handlar om bildning som är fri och frivillig, där man lär sig tillsammans och i samspel med andra. Folkhögskolorna, och kanske tydligare studieförbunden, skapar mötesplatser för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Det är det gemensamma intresset för ett område som för olika människor samman. Nya grupper engageras, och de engagerar sig i sin tur i samhället – i samhällets utmaningar och i kulturlivet.

Folkbildningen är också en stark och växande aktör för utbildning av utrikes födda, för funktionsnedsatta och för människor med liten eller ingen tidigare utbildning.

Inom utgiftsområdet finns också ett stöd för det arbete som riktas till asylsökande och nyanlända för en förbättrad etablering i det svenska samhället. Studieförbunden är en gemensam aktör som klarar av det bättre än andra, och därför bör detta uppdrag ligga kvar där.

Fru talman! Folkbildningens demokratiskapande uppgift är något som är angeläget – kanske mer angeläget nu än någonsin. Under tiden som vi här i riksdagen, i kommuner och i regioner över hela landet firar demokratin 100-årsjubileum stort och brett kommer attackerna mot demokratin. De kommer från flera håll, och vi känner dem nästan som regelbundna pulsslag. Vi har vant oss. Det är nyheter om fake news. De kommer från

Vita huset i Washington, från europeiska länder där högerpopulistiska regimer har tagit makten och från partier som är etablerade i vårt eget parlament.

Läget är allvarligt. Demokratien måste stärkas, och det behöver vi göra på många sätt. Här spelar folkbildningen – studieförbunden och folkhögskolorna – en avgörande roll.

Folkhögskolorna skiljer sig från universitet, högskolor och skolor bland annat i avsaknaden av fasta läroplaner och lärande- och examensmål. Det är fri bildning, som anpassas efter individen och där politisk styrning saknas.

Inom utbildning och forskning talar vi om vikten av den fria akademien. Inom kulturpolitiken talar vi om armlängds avstånd. Det handlar om att politiken ska ge förutsättningar men inte styra innehållet. Här har folkbildningen ett naturligt försteg. När den utöver detta når ut till många – till en mångfald av grupper och till hela landet, från storstäder till glesbygd – blir folkbildningen en positiv och viktig kraft för demokratin.

Fru talman! I budgetpropositionen höjer vi anslaget till folkbildningen med 21,5 miljoner kronor. Detta går till att kvalitetssäkra utbyggnaden av platser.

Folkbildningen har en lång tradition i Sverige. Den har vuxit sig stark och kommer att behöva växa vidare. Budgetpropositionen för 2020 är ett steg på den vägen.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 124 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Sverige behöver återupprätta samhällskontraktet. Alltför många i vårt avlånga land känner att de inte får valuta för sina skattepengar. Trots ens eget slit och släp – man utbildar sig, man går till jobbet och man betalar sina skatter – levererar inte staten i fråga om kärnuppgifterna. Svenska folket har börjat tröttna, och det är svårt att inte hålla med.

Tyvärr vann inte vår moderata budget gehör i denna kammare i förra veckans budgetomröstning, och det beklagar jag. Om den hade blivit nästa års statsbudget hade trygghetsfrågan adresserats med satsningar på polis och rättsväsen. Den hade gjort det mer lönsamt för Sveriges låg- och medelinkomsttagare att arbeta, och den hade sänkt skatten även för de pensionärer som har en inkomst under 17 000 kronor i månaden, till skillnad från januaripartiernas ekonomiska politik.

Den hade satsat brett på välfärden, med höjda generella statsbidrag. Den moderata budgeten hade prioriterat att återupprätta samhällskontraktet.

Fru talman! Vad gäller kulturpolitikens ekonomiska prioriteringar vill vi moderater föra över resurser från vuxna, som i högre utsträckning borde kunna betala sin egen kulturkonsumtion, till barn och unga, som oavsett bakgrund ska kunna ta del av kultur och bildning, bland annat i syfte att möjliggöra fler klassresor.

Om vi låter vuxna arbetande människor i högre utsträckning få behålla mer av den intjänade lönen, och därmed ökar individens frihet och självbestämmande, kan resurserna prioriteras till dem som behöver det mest.

Fri-entré-reformen är ett lysande exempel på en total kulturpolitisk felprioritering av regeringen. Vuxna människor i Stockholm med god betalningsförmåga och utländska turister får gå gratis på statliga museer, och det finansieras av skattebetalare över hela landet.

Det är en orättvis reform. I mitt hemlän Gävleborg finns inte ett enda museum som omfattas av fri-entré-reformen. Varför ska någon som bor i Nordanstig, Söderhamn eller Sandviken betala utländska turisternas museibesök? Är det i dagsläget verkligen rätt prioriterad användning av människors skattepengar?

Fru talman! Det är också en marknadsstörande reform. Alla de museer som inte har tillgång till fri-entré-reformen kan naturligtvis inte ta del av detta. Privata, framgångsrika museer, som med egen kraft byggt upp ett gott renommé, måste naturligtvis ta betalt för att få sin verksamhet att gå ihop. Är det verkligen statens uppgift att konkurrera med dem? Vi moderater tycker inte det.

Fru talman! Den 15 juni 2016, för snart tre och ett halvt år sedan, riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt utreda möjligheterna till produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelningar.

För snart två år sedan presenterade Tillväxtverket sin rapport med förslag på hur incitament för film i Sverige skulle kunna se ut. Man skulle till exempel kunna tänka sig en skattereduktionsmodell för svensk filmproduktion.

I dagsläget är det en stor konkurrensnackdel för svensk film att flertalet länder i vår geografiska närhet har dessa strukturer för filminspelningar, men inte Sverige. Det drar kapital och kompetens ut ur landet.

Branschen står och stampar. Kulturministern har vid ett flertal tillfällen sagt sig se behovet av produktionsincitament, men ändå händer ingenting på området. Här måste regeringen gå från ord till handling, annars riskeras den svenska filmens framtid.

Fru talman! Januaripartierna fokuserar på sin 73-punktslista och förmår inte lyfta blicken för att se vad som pågår där ute. Vi moderater tar vår utgångspunkt i samhällsproblemen och vill prioritera det som är viktigast, även i kulturpolitiken.

Sverige har stora utmaningar, och vi behöver helt enkelt återupprätta samhällskontraktet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom, Lotta Finstorp och Ann-Britt Åsebol (alla M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 7.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.26 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

§ 6 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 december

UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Punkt 2 (Politikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (V)
4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

21 för res. 2
19 för res. 3
270 avstod
39 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

59 för res. 1
21 för res. 2
230 avstod
39 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

151 för utskottet
58 för res. 1
101 avstod
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 3 M, 26 C, 15 L, 13 MP, 1 -

För res. 1: 58 SD

Avstod: 61 M, 21 V, 19 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 4 SD, 5 C, 6 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Kristina Axén Olin och Maria Stockhaus (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Punkt 2 (Bostadspolitiskt mål)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Konsumentpolitiskt mål)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

252 för utskottet

58 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 64 M, 26 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 13 MP, 1 -

För res. 2: 58 SD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 4 SD, 5 C, 6 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:45

5 december

-----

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2019/20:51 Totalförsvarsdatalag – personuppgiftsbehandling vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *fredagen den 17 januari 2020*.

Motion

med anledning av skr. 2019/20:40 Riksrevisionens rapport om stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande
2019/20:3443 av Roger Hedlund m.fl. (SD)

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 december

2019/20:186 Korruption inom biståndet

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:187 Omställning av fordonsflottan
av *Lars Beckman* (M)
till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 december

2019/20:531 Renägares förluster på grund av rovdjursangrepp
av *Saila Quicklund* (M)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:532 En primärvårdsreform

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:533 Konkurrensvillkoren för svenska mikrobryggerier

av *Pål Jonson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:534 Bilateral politiska samtal med Taiwan

av *Joar Forssell* (L)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:535 Bristande passagerarsäkerhet hos Uber

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:536 Trafikverkets samordningsnummer

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:537 Utökade möjligheter till vuxenadoption

av *Lina Nordquist* (L)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:538 Kompensation för svenska torskfiskare i Östersjön

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:539 Kronofogdemyndighetens handläggningstid

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 4 december

2019/20:434 Kroatiska övergrepp mot flyktingar

av *Christina Höj Larsen* (V)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:459 Färjeförbindelsen till Holmön
av *Jonas Sjöstedt* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:462 Offentlig land-för-land-rapportering
av *Tony Haddou* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:464 EU:s lista över skatteparadis
av *Tony Haddou* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:466 Skattebefrielsen för biodrivmedel
av *Rickard Nordin* (C)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:470 Hemlig dataavläsning
av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:471 Sveriges relation till Taiwan
av *Joar Forssell* (L)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:472 Minskande andel kvinnor som startar företag
av *Ida Drougge* (M)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2019/20:473 Framtiden för klostermuseet i Vadstena
av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:475 Lokaliseringsprincipen inom bredbandsutbyggnad
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:476 Fiberutbyggnad på landsbygd
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:479 Statlig konkurrens
av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:480 Penningtvätt
av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:481 Kronvittnen och anonyma vittnen
av *Magdalena Schröder* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:489 Kristendomen och förståelse för svensk kultur
av *Aron Emilsson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:483 Kraven för medborgarskap
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:486 Felaktig utbetalning av bidrag från Försäkringskassan
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:500 Behov av kontroll i socialförsäkringssystemen

av *Lars Püss* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:510 Bidragsbrottslighet och felaktiga utbetalningar från Försäkringskassan

av *Julia Kronlid* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:484 Bristande kontroll i folkbokföringen

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:497 EU:s vapenpass

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:504 Landets jägare och sportskyttar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:490 Uttalanden om sanktioner

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:493 Vägnätet på landsbygden

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:494 En trygg övergång från daglig verksamhet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:495 Riksrevisionens rapport om höghastighetståg

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:496 Slutrapport från Arlandarådet

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:499 Polisens sjunkande utredningsresultat

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:501 Återkallelse av svenskt medborgarskap

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:502 True crime

av *Clas Göran Carlsson* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:503 Trafikverkets basprognoser och klimatmålen

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:505 Vinterdäck på tyngre fordon

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 16.04.

Prot. 2019/20:45
5 december

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.52,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.26 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Kultur, medier, trossamfund och fritid	3
Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU1	3
Anf. 1 CHRISTER NYLANDER (L)	3
Anf. 2 ARON EMILSSON (SD) replik	5
Anf. 3 CHRISTER NYLANDER (L) replik	5
Anf. 4 ARON EMILSSON (SD) replik	6
Anf. 5 CHRISTER NYLANDER (L) replik	6
Anf. 6 LAWEN REDAR (S).....	6
Anf. 7 ARON EMILSSON (SD) replik	9
Anf. 8 LAWEN REDAR (S) replik.....	9
Anf. 9 ARON EMILSSON (SD) replik	10
Anf. 10 LAWEN REDAR (S) replik.....	10
Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M) replik	10
Anf. 12 LAWEN REDAR (S) replik.....	10
Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M) replik	11
Anf. 14 LAWEN REDAR (S) replik.....	11
Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M).....	11
Anf. 16 ARON EMILSSON (SD).....	13
Anf. 17 CHRISTER NYLANDER (L) replik	16
Anf. 18 ARON EMILSSON (SD) replik	16
Anf. 19 CHRISTER NYLANDER (L) replik	17
Anf. 20 ARON EMILSSON (SD) replik	17
Anf. 21 LAWEN REDAR (S) replik.....	17
Anf. 22 ARON EMILSSON (SD) replik	18
Anf. 23 LAWEN REDAR (S) replik.....	18
Anf. 24 ARON EMILSSON (SD) replik	19
Anf. 25 PER LODENIUS (C)	19
Anf. 26 JON THORBJÖRNSSON (V)	20
Anf. 27 ROLAND UTBULT (KD).....	23
Anf. 28 ANNA SIBINSKA (MP)	24
Anf. 29 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	25
Anf. 30 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	28
Anf. 31 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik	29
Anf. 32 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	29
Anf. 33 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik	29
Anf. 34 LOTTA FINSTORP (M) replik	30
Anf. 35 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik	30
Anf. 36 LOTTA FINSTORP (M) replik	31
Anf. 37 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik	31
Anf. 38 ARON EMILSSON (SD) replik	31

Anf. 39 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik.....	32
Anf. 40 ARON EMILSSON (SD) replik.....	32
Anf. 41 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP) replik.....	33
(forts. § 5).....	33
Ajournering.....	33
Återupptaget sammanträde.....	33
§ 4 Frågestund.....	33
Anf. 42 TREDJE VICE TALMANNEN	33
<i>Nationalmuseums ledning, styrning och uppföljning.....</i>	<i>33</i>
Anf. 43 LOTTA FINSTORP (M).....	33
Anf. 44 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	34
Anf. 45 LOTTA FINSTORP (M).....	34
Anf. 46 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	34
<i>Arbetspendling i glesbygd.....</i>	<i>34</i>
Anf. 47 ERIC PALMQVIST (SD)	34
Anf. 48 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	35
Anf. 49 TREDJE VICE TALMANNEN	35
Anf. 50 ERIC PALMQVIST (SD).....	35
Anf. 51 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	35
<i>Möjligheten att ta del av kulturskolans undervisning .....</i>	<i>35</i>
Anf. 52 PER LODENIUS (C)	35
Anf. 53 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	36
Anf. 54 PER LODENIUS (C)	36
Anf. 55 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	36
<i>Privatisering av Arbetsförmedlingens verksamhet .....</i>	<i>36</i>
Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V).....	36
Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37
Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V).....	37
Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37
<i>Skärpta krav för att få samordningsnummer .....</i>	<i>38</i>
Anf. 60 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	38
Anf. 61 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	38
Anf. 62 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	38
Anf. 63 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	39
<i>PISA-undersökningens resultat och intresset för läsning .....</i>	<i>39</i>
Anf. 64 CHRISTER NYLANDER (L).....	39
Anf. 65 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	39
Anf. 66 CHRISTER NYLANDER (L).....	39
Anf. 67 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	40
<i>Ungdomsrån .....</i>	<i>40</i>
Anf. 68 MATHIAS TEGNÉR (S).....	40
Anf. 69 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	40

Anf. 70 MATHIAS TEGNÉR (S).....	40
Anf. 71 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	41
<i>Åtgärder mot människohandel och koppleri i EU</i>	41
Anf. 72 RASMUS LING (MP)	41
Anf. 73 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	41
Anf. 74 RASMUS LING (MP)	42
Anf. 75 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	42
<i>Regelkrångel i lantbruket</i>	42
Anf. 76 BETTY MALMBERG (M).....	42
Anf. 77 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	42
Anf. 78 BETTY MALMBERG (M).....	42
Anf. 79 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	43
<i>Bidragfusik</i>	43
Anf. 80 LINDA LINDBERG (SD)	43
Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	43
Anf. 82 LINDA LINDBERG (SD)	44
Anf. 83 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44
<i>Blanka läkarintyg</i>	44
Anf. 84 SOLVEIG ZANDER (C)	44
Anf. 85 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44
Anf. 86 SOLVEIG ZANDER (C)	45
Anf. 87 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	45
<i>Brottsförebyggande åtgärder</i>	45
Anf. 88 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	45
Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	45
Anf. 90 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	46
Anf. 91 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	46
<i>Torskfiskeförbud i Östersjön och ersättning till yrkesfiskare</i>	46
Anf. 92 ROLAND UTBULT (KD).....	46
Anf. 93 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	47
Anf. 94 ROLAND UTBULT (KD).....	47
Anf. 95 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	47
<i>Satsningar på regional tillväxt</i>	47
Anf. 96 MONICA HAIDER (S)	47
Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	47
Anf. 98 MONICA HAIDER (S)	48
Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	48
<i>Den ökade vargpopulationen</i>	48
Anf. 100 JOHN WEINERHALL (M)	48
Anf. 101 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	49
<i>Utvisningen av terroranklagade imamer</i>	49
Anf. 102 LUDVIG ASPLING (SD).....	49
Anf. 103 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	49
<i>Svenska barn i syriska flyktingläger</i>	50
Anf. 104 HÅKAN SVENNELING (V)	50
Anf. 105 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	50
<i>Livsmedelsstrategins effekter</i>	50
Anf. 106 MAGNUS OSCARSSON (KD)	50
Anf. 107 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	51
<i>Reform av pensionssystemet</i>	51

Anf. 108 HILLEVI LARSSON (S)	51
Anf. 109 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	51
Ökat deltagande i PISA-undersökningens prov	52
Anf. 110 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	52
Anf. 111 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	52
Ett särskilt rehabiliteringsspår för psykiatriska diagnoser	52
Anf. 112 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	52
Anf. 113 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	53
Villkoren för långtidssjukskrivna.....	53
Anf. 114 RIKARD LARSSON (S).....	53
Anf. 115 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	53
Gängkriminaliteten och invandringen	54
Anf. 116 ELLEN JUNTTI (M).....	54
Anf. 117 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	54
Hållbara hav.....	54
Anf. 118 HANNA WESTERÉN (S)	54
Anf. 119 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	55
Nationella åtgärder för stärkt lönsamhet i svenskt jordbruk	55
Anf. 120 JOHN WIDEGREN (M)	55
Anf. 121 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	55
§ 5 (forts. från § 3) Kultur, medier, trossamfund och fritid	
(forts. KrU1)	56
Anf. 122 CASSANDRA SUNDIN (SD)	56
Anf. 123 MATS BERGLUND (MP).....	57
Anf. 124 VIKTOR WÄRNICK (M).....	58
(Beslut fattades under § 7.).....	59
Ajournering.....	59
Återupptaget sammanträde	60
§ 6 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 december.....	60
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	60
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	60
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	61
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	61
§ 8 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	61
§ 9 Anmälan om interpellationer	61
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	62
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	62
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 16.04.....	65